ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 18.11.2020
COM(2020) 750 final

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

σχετικά με τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων για το 2021: συνολική αξιολόγηση

Συνοπτική παρουσίαση

Η παρούσα ανακοίνωση συνοψίζει την αξιολόγηση, από την Επιτροπή, των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων για το 2021 που υποβλήθηκαν από τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ, όπως προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 473/2013.

Η αξιολόγηση της Επιτροπής λαμβάνει υπόψη τη συνεχιζόμενη κρίση στον τομέα της υγείας, το υψηλό επίπεδο αβεβαιότητας και τη σοβαρή οικονομική κάμψη που οφείλεται στην έξαρση της COVID-19. Η αξιολόγηση βασίζεται στη σύσταση δημοσιονομικής πολιτικής που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020, και λαμβάνει υπόψη την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Όπως αναφέρεται στην ετήσια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2021, τα κράτη μέλη θα πρέπει, το 2021, να συνεχίσουν να παρέχουν στοχευμένη και προσωρινή δημοσιονομική στήριξη για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πανδημίας, τη διατήρηση της οικονομίας και τη στήριξη της ανάκαμψης. Όταν το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες, οι δημοσιονομικές πολιτικές θα πρέπει να αποσκοπούν στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων και στην εξασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους, με παράλληλη ενίσχυση των επενδύσεων. Η παρούσα ανακοίνωση συνοψίζει την αξιολόγηση των επιμέρους σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων και τη συνολική δημοσιονομική κατάσταση στη ζώνη του ευρώ, συμπεριλαμβανομένου του συνολικού δημοσιονομικού προσανατολισμού.

Τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων του 2021, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης του δημοσιονομικού προσανατολισμού για τη ζώνη του ευρώ στο σύνολό της, μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

1. Η οικονομία της ζώνης του ευρώ εξακολουθεί να βρίσκεται αντιμέτωπη με την πανδημία COVID-19. Το 2020, προβλέπεται μείωση του πραγματικού ΑΕΠ κατά σχεδόν 8 %. Παρά την προβλεπόμενη επάνοδο στην ανάπτυξη το 2021, η ανάκαμψη αναμένεται να είναι ελλιπής και θα διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Η οικονομία αναμένεται να συνεχίσει να λειτουργεί κάτω από το δυναμικό της. Η αβεβαιότητα και οι κίνδυνοι παραμένουν σε εξαιρετικά υψηλά επίπεδα.

2. Τα αναγκαία σημαντικά προσωρινά μέτρα που λήφθηκαν το 2020, για την άμβλυνση των επιπτώσεων της πανδημίας στη ζώνη του ευρώ, επηρεάζουν τη συνολική δημοσιονομική θέση, η οποία αναμένεται να βελτιωθεί ελαφρώς το 2021. Τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων καταδεικνύουν συνολικό ονομαστικό έλλειμμα σχεδόν ίσο με το 6 % του ΑΕΠ και δείκτη χρέους προς το ΑΕΠ περίπου 100 % το 2021, σε γενικές γραμμές σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020. Η πρόσφατη αναζωπύρωση του ιού στην Ευρώπη συνεπάγεται κινδύνους δυσμενέστερων εξελίξεων, που θα μπορούσαν να επιδεινώσουν τα οικονομικά και δημοσιονομικά αποτελέσματα το 2021, σε σύγκριση με τις εκτιμήσεις στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων.

3. Τα κράτη μέλη έχουν λάβει σημαντικά δημοσιονομικά μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας (4,2 % του ΑΕΠ το 2020 και 2,4 % του ΑΕΠ το 2021). Τα περισσότερα μέτρα έκτακτης ανάγκης αποσκοπούν στην αντιμετώπιση της κατάστασης της δημόσιας υγείας και στην αποζημίωση των εργαζομένων και των επιχειρήσεων για τις απώλειες εισοδήματος που υπέστησαν λόγω των μέτρων περιορισμού της κυκλοφορίας και των διαταραχών στις αλυσίδες εφοδιασμού (3,4 % του ΑΕΠ το 2020 και 0,9 % του ΑΕΠ το 2021). Άλλα μέτρα, όπως οι μειώσεις των έμμεσων φόρων ή τα έκτακτα δημόσια έργα, επικεντρώθηκαν ευρύτερα στη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης (0,8 % του ΑΕΠ το 2020 και 1,5 % του ΑΕΠ το 2021). Τα κράτη μέλη παρείχαν επίσης ευρεία στήριξη ρευστότητας σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις, με τη μορφή εγγυήσεων ή αναστολής των φόρων και των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα περιορισμένα δημοσιονομικά περιθώρια περιόρισαν και το μέγεθος της δημοσιονομικής αντιμετώπισης. Τα κράτη μέλη με ισχυρότερες δημοσιονομικές θέσεις παρείχαν γενικά πιο άμεση δημοσιονομική στήριξη, ενώ τα κράτη μέλη με ασθενέστερες δημοσιονομικές θέσεις έτειναν να βασίζονται περισσότερο

στη στήριξη της ρευστότητας. Τα μέτρα αυτού του είδους δεν έχουν άμεσο αντίκτυπο στο ονομαστικό έλλειμμα, αλλά συνιστούν ενδεχόμενες υποχρεώσεις.

4. Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός της ζώνης του ευρώ τόσο το 2020 όσο και το 2021 φαίνεται υποστηρικτικός, κατόπιν προσαρμογής για την άρση των προσωρινών έκτακτων μέτρων, όπως προβλέπεται στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων (+ 1,1 % του ΑΕΠ το 2020 και + 1,4 % του ΑΕΠ το 2021). Ωστόσο, υπό το πρίσμα της πρόσφατης αναζωπύρωσης της πανδημίας στην Ευρώπη, η προβλεπόμενη απόσυρση των μέτρων έκτακτης ανάγκης το 2021 χαρακτηρίζεται από αυξημένη αβεβαιότητα. Τα κράτη μέλη αναμένεται να επεκτείνουν περαιτέρω τη στήριξη έκτακτης ανάγκης για να προσφέρουν την απαραίτητη σανίδα σωτηρίας στην οικονομία, πέραν των υφιστάμενων δημοσιονομικών προγραμμάτων που ήδη αντικατοπτρίζονται στις προβλέψεις της Επιτροπής.

5. Η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αναμένεται να προσφέρει σημαντική πρόσθετη δημοσιονομική ώθηση, σε σύγκριση με τα μέτρα που περιλαμβάνονται στα υφιστάμενα σχέδια και στις τρέχουσες προβλέψεις των κρατών μελών. Δεδομένου ότι η υποβολή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και η επακόλουθη έγκρισή τους αναμένεται να πραγματοποιηθούν το 2021, οι φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020 βασίζονται, στις δημοσιονομικές προβολές για το 2021, στην παραδοχή ότι θα διατεθεί κατά 10 % προχρηματοδότηση των επιχορηγήσεων από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Η εν λόγω προχρηματοδότηση αντιμετωπίζεται ως χρηματοοικονομική συναλλαγή χωρίς επίδραση στο δημοσιονομικό ισοζύγιο, αλλά με επίδραση στη μείωση του δημόσιου χρέους. Στο μέλλον, ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αναμένεται να έχει μακροοικονομικό αντίκτυπο στην οικονομική δραστηριότητα και τα δημόσια οικονομικά σε πολλά κράτη μέλη και στη ζώνη του ευρώ στο σύνολό της.

6. Οι επιμέρους δημοσιονομικοί προσανατολισμοί, οι οποίοι ήταν πολύ διευκολυντικοί το 2020, φαίνονται ακόμη υποστηρικτικοί σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη το 2021, αφού γίνει διόρθωση σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των προσωρινών έκτακτων μέτρων. Παρότι τα μέτρα έκτακτης ανάγκης αντιπροσωπεύουν πάνω από το ένα τρίτο του συνόλου των μέτρων που προβλέπονται για το 2021 στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων, η πλειονότητα των μέτρων αποσκοπεί στη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται μέσω επιχορηγήσεων στο πλαίσιο του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αναμένεται να προσφέρουν σημαντική πρόσθετη δημοσιονομική ώθηση, χωρίς να έχουν αντίκτυπο στα επίπεδα ελλείμματος και χρέους των κρατών μελών.

7. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποφύγουν την απότομη απόσυρση της δημοσιονομικής στήριξης. Ο συνδυασμός μεγάλων απωλειών σε επίπεδο παραγωγής, αφενός, και κινδύνων δυσμενέστερων εξελίξεων, αφετέρου, καθιστά αναγκαία τη συνεχή στήριξη της δημοσιονομικής πολιτικής το 2021.

8. Τα μέτρα στήριξης θα πρέπει να είναι σωστά στοχευμένα και να έχουν προσωρινό χαρακτήρα. Τα κράτη μέλη σχεδιάζουν επί του παρόντος έναν συνδυασμό προσωρινών και μόνιμων μέτρων για το 2021. Τα μόνιμα μέτρα που δεν προβλέπεται να χρηματοδοτηθούν από αυξήσεις των εσόδων ή αντισταθμιστικές μειώσεις των δαπανών ενδέχεται να επηρεάσουν μεσοπρόθεσμα τη δημοσιονομική βιωσιμότητα.

9. Οι αξιόπιστες μεσοπρόθεσμες δημοσιονομικές στρατηγικές είναι ιδιαίτερα σημαντικές για τη διασφάλιση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας, ιδίως στην περίπτωση των υπερχρεωμένων κρατών μελών. Η εφαρμογή ορθά σχεδιασμένων δημοσιονομικών μέτρων και δεσμών μεταρρυθμίσεων, μεταξύ άλλων μέσω σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, είναι σημαντική για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που εντοπίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις.

Στο πλαίσιο αυτό, οι γνώμες της Επιτροπής σχετικά με τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων για

το 2021 βασίζονται σε ποιοτική αξιολόγηση των δημοσιονομικών μέτρων. Οι γνώμες συνοψίζονται ως εξής.

1. Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων συνάδουν συνολικά με τη σύσταση για τη δημοσιονομική πολιτική, που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα περισσότερα από τα μέτρα που περιλαμβάνονται στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα εν μέσω σημαντικής αβεβαιότητας.
2. Για την Αυστρία, το Βέλγιο, την Κύπρο, την Εσθονία, τη Φινλανδία, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ιρλανδία, τη Λετονία, το Λουξεμβούργο, τη Μάλτα, τις Κάτω Χώρες, την Πορτογαλία, τη Σλοβενία και την Ισπανία, τα μέτρα είναι (ως επί το πλείστον) προσωρινά. Ορισμένα μέτρα που προβλέπονται στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων της Γαλλίας, της Ιταλίας, της Λιθουανίας και της Σλοβακίας δεν φαίνεται να είναι προσωρινά ή να συνοδεύονται από αντισταθμιστικά μέτρα. Η Λιθουανία υπέβαλε το σχέδιο δημοσιονομικού της προγράμματος με βάση σενάριο αμετάβλητης πολιτικής και καλείται να υποβάλει επικαιροποιημένο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος.
3. Για το Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ελλάδα, την Ιταλία, την Πορτογαλία και την Ισπανία, δεδομένου του επιπέδου του δημόσιου χρέους τους και των υψηλών προκλήσεων βιωσιμότητας μεσοπρόθεσμα πριν από την έξαρση της πανδημίας COVID-19, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι, κατά τη λήψη υποστηρικτικών δημοσιονομικών μέτρων, θα διατηρηθεί η δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα.

I. Εισαγωγή

Ο συντονισμός των εθνικών δημοσιονομικών πολιτικών αποτελεί σημαντικό μέρος του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση[1]. Για να διευκολυνθεί ο εν λόγω συντονισμός, έως τα μέσα Οκτωβρίου τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ υποβάλλουν στην Επιτροπή και στην Ευρωομάδα τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων τους για το επόμενο έτος. Στα προγράμματα αυτά συνοψίζονται τα σχέδια προϋπολογισμών που σχεδιάζουν να υποβάλουν οι κυβερνήσεις στα εθνικά κοινοβούλια. Η Επιτροπή διατυπώνει γνώμη για κάθε πρόγραμμα, αξιολογώντας κατά πόσον το πρόγραμμα συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις του κράτους μέλους που απορρέουν από το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Η Επιτροπή προβαίνει επίσης σε συνολική αξιολόγηση της δημοσιονομικής κατάστασης και των προοπτικών για τη ζώνη του ευρώ στο σύνολό της.

Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ υπέβαλαν τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων τους για το 2021 έως τις 15 Οκτωβρίου 2020, όπως προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 473/2013. Η Κύπρος και η Ιταλία υπέβαλαν τα προγράμματά τους με μικρές καθυστερήσεις. Σύμφωνα με τις ενδείξεις του κώδικα δεοντολογίας που αφορά το «δίπτυχο»[2], το Βέλγιο και η Λιθουανία υπέβαλαν σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων που καταρτίστηκαν με βάση την παραδοχή αμετάβλητης πολιτικής. Το Βέλγιο, το οποίο είχε σχηματίσει νέα κυβέρνηση στις 30 Σεπτεμβρίου 2020, υπέβαλε στη συνέχεια επικαιροποιημένο πρόγραμμα στις 30 Οκτωβρίου. Η γνώμη της Επιτροπής βασίζεται στην αξιολόγηση του επικαιροποιημένου προγράμματος. Η Λιθουανία διεξήγαγε κοινοβουλευτικές εκλογές τον Οκτώβριο και η υπηρεσιακή της κυβέρνηση υπέβαλε πρόγραμμα με βάση σενάριο αμετάβλητης πολιτικής.

Χωρίς να θίγουν τη δημοσιονομική αρμοδιότητα των κρατών μελών, οι γνώμες της Επιτροπής παρέχουν αντικειμενικές συμβουλές πολιτικής, ιδίως για τις εθνικές κυβερνήσεις και τα εθνικά κοινοβούλια, ώστε να διευκολύνεται η αξιολόγηση της συμμόρφωσης των σχεδίων προϋπολογισμών με τους δημοσιονομικούς κανόνες της ΕΕ. Με το δίπτυχο δημιουργείται μια ολοκληρωμένη εργαλειοθήκη για να αντιμετωπίζονται οι οικονομικές και δημοσιονομικές πολιτικές ως ζήτημα κοινού ενδιαφέροντος στη ζώνη του ευρώ, σύμφωνα με τη Συνθήκη.

Η αξιολόγηση της Επιτροπής βασίζεται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (ΣΑΧ), που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020[3]. Φέτος, στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19, οι δημοσιονομικές ΣΑΧ έχουν καθαρά ποιοτικό χαρακτήρα και δεν περιλαμβάνουν τις αριθμητικές δημοσιονομικές απαιτήσεις που θα ίσχυαν κανονικά. Το γεγονός αυτό αντανακλά την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Οι συστάσεις επικεντρώθηκαν στις πλέον επείγουσες προκλήσεις που προκάλεσε η έξαρση της COVID-19 και στην ανάγκη για συντονισμένη

---

[1] Όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 473/2013, γνωστό ως «δίπτυχο», σχετικά με κοινές διατάξεις για την παρακολούθηση και την εκτίμηση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων και τη διασφάλιση της διόρθωσης του υπερβολικού ελλείμματος των κρατών μελών στη ζώνη του ευρώ. Ο εν λόγω κανονισμός άρχισε να ισχύει τον Μάιο του 2013.

[2] Βλ. τον κώδικα δεοντολογίας που αφορά το «δίπτυχο»: http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/pdf/coc/2014-11-07_two_pack_coc_amended_en.pdf

[3] https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/07/20/european-semester-2020-country-specific-recommendations-adopted/

δημοσιονομική αντιμετώπιση. Το Συμβούλιο εξέδωσε πανομοιότυπη δημοσιονομική ΣΑΧ για όλα τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ στο πλαίσιο του προληπτικού σκέλους[4], συνιστώντας στα κράτη μέλη να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα, σύμφωνα με τη γενική ρήτρα διαφυγής, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πανδημίας, τη διατήρηση της οικονομίας και τη στήριξη της ανάκαμψης. Όταν το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες, οι δημοσιονομικές πολιτικές θα πρέπει να αποσκοπούν στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων και στην εξασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους, με παράλληλη ενίσχυση των επενδύσεων.

Η Επιτροπή, στην ετήσια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2021, επιβεβαίωσε ότι το 2021 η δημοσιονομική πολιτική θα πρέπει να εξακολουθήσει να στηρίζει την ανάκαμψη[5]. Υπό το πρίσμα αυτής της ανάγκης και της μεγάλης αβεβαιότητας που εξακολουθεί να επικρατεί σχετικά με τις οικονομικές συνέπειες της πανδημίας, η γενική ρήτρα διαφυγής θα παραμείνει ενεργή το 2021. Την άνοιξη του 2021, η Επιτροπή, αφού λάβει υπόψη τις επικαιροποιημένες μακροοικονομικές προβολές, θα αξιολογήσει εκ νέου την κατάσταση και θα προβεί σε απολογισμό της εφαρμογής της γενικής ρήτρας διαφυγής.

Ο στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι διττός. Πρώτον, παρέχει μια συνολική εικόνα της δημοσιονομικής πολιτικής στο επίπεδο της ζώνης του ευρώ, με βάση την αξιολόγηση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων σε επίπεδο χωρών. Η διαδικασία αυτή αντανακλά την αξιολόγηση των προγραμμάτων σταθερότητας σε επίπεδο χωρών, η οποία πραγματοποιείται την άνοιξη, αλλά με εστίαση στο επόμενο έτος και όχι στα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά προγράμματα. Δεύτερον, παρέχει επισκόπηση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων σε επίπεδο χώρας και επεξηγεί την προσέγγιση της Επιτροπής για την αξιολόγησή τους, ιδίως τα δημοσιονομικά μέτρα που λήφθηκαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19 και της επακόλουθης οικονομικής κρίσης.

II. Κύρια πορίσματα για τη ζώνη του ευρώ

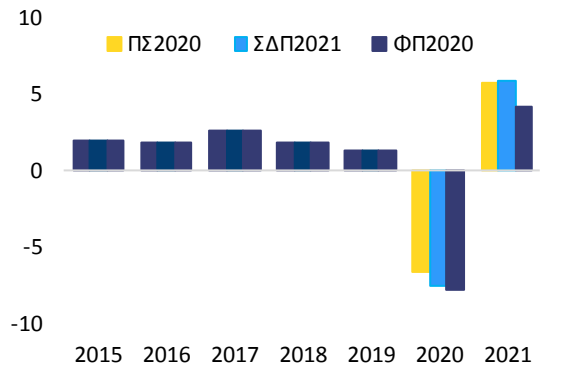
Οικονομικές προοπτικές

[4] Η Ρουμανία υπόκειται επί του παρόντος σε διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος. Η τρέχουσα δημοσιονομική ΣΑΧ αντικατοπτρίζει τη σύσταση του Συμβουλίου, βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 7, για τον τερματισμό της κατάστασης υπερβολικού ελλείμματος, η οποία εκδόθηκε τον Απρίλιο του 2020.

[5] Βλ. επίσης επιστολές σχετικά με τους προσανατολισμούς της δημοσιονομικής πολιτικής για το 2021: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/stability-and-growth-pact/annual-draft-budgetary-plans-dbps-euro-area-countries/draft-budgetary-plans-2021_en

Η οικονομία της ζώνης του ευρώ εξακολουθεί να βρίσκεται αντιμέτωπη με την πανδημία COVID-19. Τα έκτακτα μέτρα περιορισμού που επιβλήθηκαν κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020 για την ανάσχεση της εξάπλωσης του ιού οδήγησαν σε δραματική μείωση της οικονομικής δραστηριότητας. Η παραγωγή συρρικνώθηκε κατά 15 % περίπου το πρώτο εξάμηνο του 2020, διολισθαίνοντας σε επίπεδα που είχαν να παρατηρηθούν από το 2005. Εξαιρετικά σοβαρά επλήγησαν οι κλάδοι που προϋποθέτουν στενή φυσική επαφή με τους χρήστες των υπηρεσιών. Παρά την έντονη ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας κατά το τρίτο τρίμηνο, η ανάκαμψη αναμένεται να παραμείνει στάσιμη λόγω της νέας έξαρσης των λοιμώξεων και των νέων προσπαθειών περιορισμού της εξάπλωσης της νόσου. Συνολικά, το 2020 προβλέπεται μείωση του πραγματικού ΑΕΠ κατά σχεδόν 8 %. Οι μακροοικονομικές παραδοχές που περιλαμβάνονται στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων παρουσιάζουν παρόμοια εικόνα, οι δε συνολικές προβλέψεις για την ανάπτυξη είναι κατά περίπου 1 εκατοστιαία μονάδα χαμηλότερες σε σχέση με τα αναμενόμενα αποτελέσματα στα προγράμματα σταθερότητας του 2020 (διάγραμμα 2.1 και παράρτημα, πίνακας IV.1)[6]. Όσον αφορά το μέλλον, τόσο η Επιτροπή όσο και τα κράτη μέλη προβλέπουν ανάκαμψη της δραστηριότητας το 2021, αν και τα κράτη μέλη αναμένουν πιο δυναμική ανάκαμψη, ιδίως η Ισπανία και το Λουξεμβούργο. Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι οι προβλέψεις της Επιτροπής, οι οποίες δημοσιεύθηκαν στις 5 Νοεμβρίου, περιλαμβάνουν πιο πρόσφατες πληροφορίες από τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων σχετικά με την εξάπλωση του ιού και τη λήψη νέων μέτρων περιορισμού. Τέτοιες διαφορές είναι αναμενόμενες σε περιόδους αβέβαιων και ταχύτατων εξελίξεων, όπως αυτή που βιώνουμε. Παρά την επιστροφή στην ανάπτυξη, η ανάκαμψη αναμένεται να παραμείνει ελλιπής και οι οικονομίες της ζώνης του ευρώ αναμένεται να εξακολουθήσουν και το 2021 να λειτουργούν κάτω από τα επίπεδα του δυναμικού τους. Η εφαρμογή του προγράμματος NextGenerationEU, το οποίο οριακά μόνον ενσωματώνεται στις φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020 και στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων, θα στηρίξει περαιτέρω την ανάκαμψη στη ζώνη του ευρώ.

Διάγραμμα 2.1 **Ζώνη του ευρώ: αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ, 2015-2021 (%)**

Σημείωση: Οι εαρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2020 χρησιμοποιούνται για τις χώρες που δεν υπέβαλαν προβλέψεις για το 2020 ή το 2021 στα οικεία προγράμματα σταθερότητας για το 2020.
Πηγές: Σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων (ΣΔΠ) για το

Η αβεβαιότητα και οι κίνδυνοι παραμένουν σε εξαιρετικά υψηλά επίπεδα. Η εξέλιξη της πανδημίας COVID-19 και οι οικονομικές επιπτώσεις της αποτελούν την κύρια πηγή αβεβαιότητας. Η πρόσφατη αναζωπύρωση του ιού θα μπορούσε να αποδυναμώσει περαιτέρω την οικονομική δραστηριότητα. Η πρόωρη απόσυρση της στήριξης που συνδέεται με την COVID-19 θα μπορούσε να παρεμποδίσει την ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας, υπονομεύοντας για παράδειγμα την εμπιστοσύνη στην οικονομία. Ταυτόχρονα, η παράταση των μέτρων στήριξης της πολιτικής για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του απολύτως αναγκαίου θα μπορούσε να αποβεί αντιπαραγωγική (για παράδειγμα, με την παράταση της

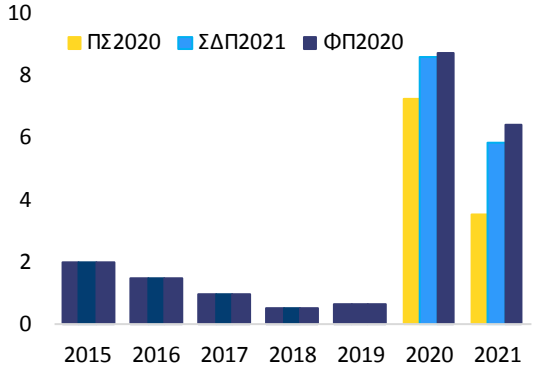
[6] Τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ οφείλουν να βασίζουν τα σχέδια προϋπολογισμών τους σε μακροοικονομικές προβλέψεις που έχουν εγκριθεί ή εκπονηθεί από ανεξάρτητο φορέα.

στήριξης σε μη βιώσιμες επιχειρήσεις). Ο ανεπαρκής συντονισμός των εθνικών μέτρων πολιτικής θα μπορούσε επίσης να παρεμποδίσει την ανάκαμψη. Οι δευτερογενείς επιπτώσεις που θα προκύψουν από παγκόσμια ζήτηση χαμηλότερη της προβλεπόμενης θα επιβραδύνουν ακόμη περισσότερο την ανάπτυξη. Δεν μπορεί να αποκλειστεί η πιθανότητα άσκησης πιέσεων στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Ο τραπεζικός τομέας ενδέχεται να τεθεί σε δοκιμασία, δεδομένου ότι η αύξηση των αθετήσεων υποχρεώσεων των επιχειρήσεων θα μπορούσε να οδηγήσει σε αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Από την άλλη πλευρά, η ταχύτερη πρόοδος όσον αφορά τη θέση της πανδημίας υπό έλεγχο και η εφαρμογή φιλόδοξων και συντονισμένων πολιτικών εντός της ΕΕ θα μπορούσαν να συμβάλουν σε ταχύτερη ανάκαμψη.

Δημοσιονομικές προοπτικές

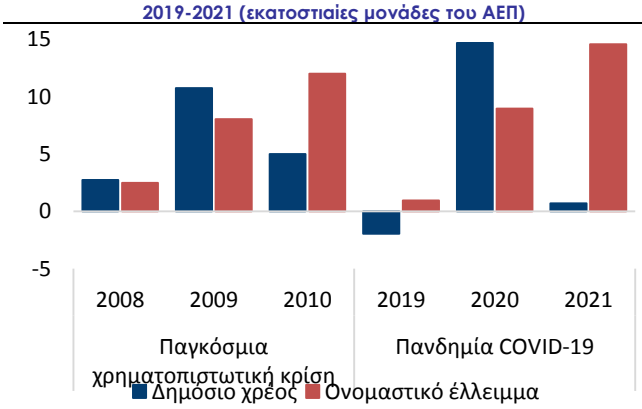
Το συνολικό ονομαστικό έλλειμμα της ζώνης του ευρώ αναμένεται να μειωθεί μεν το 2021, να παραμείνει δε σε πολύ υψηλά επίπεδα (διάγραμμα 2.2 και παράρτημα, πίνακας IV.2). Τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων καταδεικνύουν συνολικό ονομαστικό έλλειμμα ύψους 5,9 % του ΑΕΠ το 2021, σημειώνοντας υποχώρηση έναντι αναμενόμενου ελλείμματος ίσου με το 8,6 % του ΑΕΠ το 2020. Οι προβλέψεις αυτές συνάδουν σε γενικές γραμμές με τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020, σηματοδοτούν όμως σημαντική αύξηση σε σχέση με τα προγράμματα σταθερότητας του 2020, τα οποία προέβλεπαν συνολικό έλλειμμα ύψους 3,5 % του ΑΕΠ το 2021. Οι προβλεπόμενες αυξήσεις των ελλειμμάτων της γενικής κυβέρνησης είναι μεγαλύτερες από εκείνες που παρατηρήθηκαν κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης (διάγραμμα 2.3). Η αναμενόμενη βελτίωση του συνολικού ελλείμματος το 2021 οφείλεται κυρίως στη λήξη των προσωρινών δημοσιονομικών μέτρων που λήφθηκαν το 2020 για την καταπολέμηση της κρίσης στον τομέα της υγείας και των οικονομικών της επιπτώσεων. Η πρόσφατη αναζωπύρωση της πανδημίας στην Ευρώπη ενδέχεται να οδηγήσει σε παράταση των μέτρων αυτών, με σκοπό τη διατήρηση της οικονομίας και τη στήριξη της ανάκαμψης, γεγονός που αναμένεται να ασκήσει ανοδική πίεση στο έλλειμμα το 2021. Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ στοχεύουν σε χαμηλότερο έλλειμμα το 2021

Διάγραμμα 2.2 **Ζώνη του ευρώ: ονομαστικό έλλειμμα, 2015-2021 (% του ΑΕΠ)**

Σημείωση: Οι εαρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2020 χρησιμοποιούνται για τις χώρες που δεν υπέβαλαν προβλέψεις για το 2020 ή το 2021 στα οικεία προγράμματα σταθερότητας για το 2020.
Πηγές: Σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων (ΣΔΠ) για το 2021, φθινοπωρινές και εαρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2020 και προγράμματα σταθερότητας (ΠΣ) του 2020.

Διάγραμμα 2.3 **Ζώνη του ευρώ: μεταβολή του ονομαστικού ελλείμματος και του δημόσιου χρέους, 2008-2010 και 2019-2021 (εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ)**

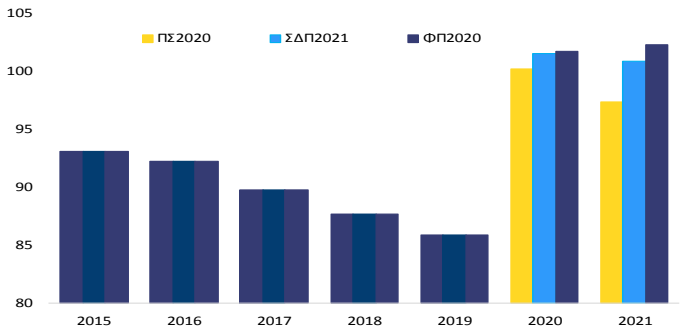

Πηγή: Φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2020.

σε σύγκριση με το 2020. Οι μεγαλύτερες μειώσεις, άνω των 4 εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ, προβλέπονται στο Βέλγιο, την Ελλάδα και το Λουξεμβούργο.

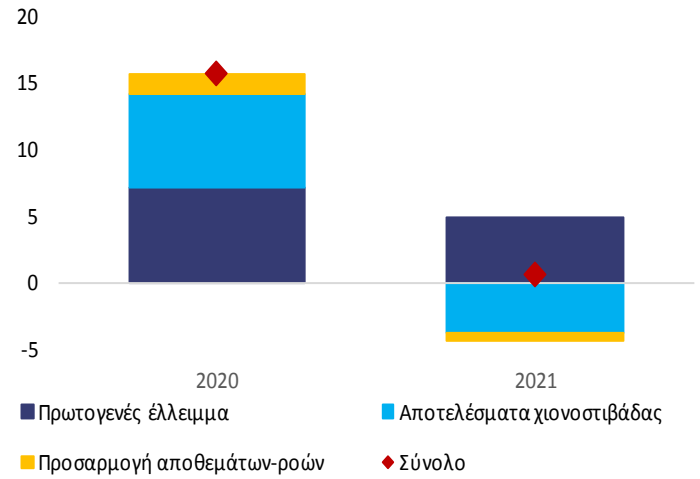
Ο συνολικός δείκτης χρέους ως προς το ΑΕΠ προβλέπεται να παραμείνει σε γενικές γραμμές σταθερός το 2021, περίπου στο 100 % (διάγραμμα 2.4 και παράρτημα, πίνακας IV.3). Η προ της πανδημίας μείωση του δείκτη χρέους αντιστράφηκε το 2020, αντανακλώντας τη σημαντική συρρίκνωση του ΑΕΠ και το μεγάλο ποσό χρέους που εκδόθηκε για να χρηματοδοτηθούν τα μέτρα αντιμετώπισης της πανδημίας. Η προβλεπόμενη επιδείνωση του δείκτη χρέους το 2020 ήταν πολύ μεγαλύτερη σε σχέση με την περίοδο 2008-2009 (διάγραμμα 2.3). Τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων προβλέπουν αύξηση του δείκτη χρέους από 86 % το 2019 σε 102 % το 2020, με σταθεροποίηση το 2021. Η προβολή αυτή είναι παρόμοια με τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020 σχετικά με το 2020 αλλά όχι το 2021, έτος κατά το οποίο η Επιτροπή αναμένει περαιτέρω αύξηση του δείκτη χρέους κατά 0,6 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ. Συνολικά, το πρωτογενές έλλειμμα θα συνεχίσει να επηρεάζει τη δυναμική του χρέους το 2021, αλλά η ευνοϊκή διαφορά επιτοκίων - ρυθμού ανάπτυξης αναμένεται να συμβάλει στη συγκράτηση της προβλεπόμενης αύξησης (διάγραμμα 2.5). Τα κράτη μέλη με τις μεγαλύτερες προβλεπόμενες αυξήσεις των οικείων δεικτών χρέους το 2021 είναι η Εσθονία, η Ιρλανδία και η Μάλτα. Τα κράτη μέλη που είχαν τους υψηλότερους δείκτες χρέους πριν από την κρίση τείνουν να αναμένουν κάποια βελτίωση το 2021.

Διάγραμμα 2.4 **Ζώνη του ευρώ: δημόσιο χρέος, 2015-2021 (% του ΑΕΠ)**

Σημείωση: Οι εαρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2020 χρησιμοποιούνται για τις χώρες που δεν υπέβαλαν προβλέψεις για το 2020 ή το 2021 στα οικεία προγράμματα σταθερότητας για το 2020.
Πηγές: Σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων (ΣΔΠ) για το 2021, φθινοπωρινές και εαρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2020 και προγράμματα σταθερότητας (ΠΣ) του 2020.

Διάγραμμα 2.5 **Ζώνη του ευρώ: ανάλυση της μεταβολής του δείκτη χρέους, 2020-2021 (εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ)**

Σημείωση: Το αποτέλεσμα χιονοστιβάδας αναφέρεται στον καθαρό αντίκτυπο των επιτοκίων, του πληθωρισμού και της αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ (δηλαδή της διαφοράς επιτοκίων - ρυθμού ανάπτυξης) στη δυναμική του χρέους.
Πηγή: Φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2020.

Οι προβολές χρέους είναι εξαιρετικά αβέβαιες. Οι στοχαστικές προσομοιώσεις υποδηλώνουν ότι ο δείκτης χρέους ως προς το ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ είναι πιθανόν να κυμανθεί μεταξύ 99 % και 106 % του ΑΕΠ το 2021 (παράρτημα ΙΙΙ). Μεσοπρόθεσμα, ο δείκτης είναι πιθανόν να σταθεροποιηθεί, καθώς σταδιακά εξομαλύνονται οι επιπτώσεις της κρίσης COVID-19 στα δημόσια οικονομικά. Οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις, που απορρέουν από την παροχή δημόσιων εγγυήσεων για τη διατήρηση της οικονομικής δραστηριότητας και

τη στήριξη των τομέων που έχουν πληγεί ιδιαίτερα από την πανδημία, μόνον εφόσον καταπέσουν θα αντικατοπτρίζονται στο δημόσιο χρέος και τα δημόσια ελλείμματα. Οι εν λόγω ενδεχόμενες υποχρεώσεις ανέρχονται περίπου σε 20 % του ΑΕΠ το 2020, με μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών (πλαίσιο 1). Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν διάφοροι ελαφρυντικοί παράγοντες. Σε αυτούς περιλαμβάνονται η επιμήκυνση της ληκτότητας του χρέους κατά τα τελευταία έτη, οι σταθερές πηγές χρηματοδότησης, το ιστορικά χαμηλό κόστος δανεισμού, καθώς και πρωτοβουλίες της ΕΕ, όπως το ευρωπαϊκό μέσο προσωρινής στήριξης για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (SURE) και, κυρίως, το NextGenerationEU, το οποίο περιλαμβάνει τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF).

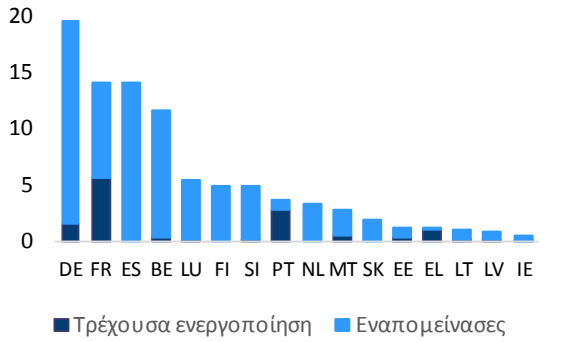
Πλαίσιο 1. Εγγυήσεις και άλλα μέτρα στήριξης της ρευστότητας στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων για το 2021

Τα κράτη μέλη παρείχαν άφθονη στήριξη ρευστότητας για την αντιμετώπιση των οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19. Οι συνηθέστερες μορφές στήριξης της ρευστότητας είναι οι κρατικές εγγυήσεις για τη στήριξη της δανειοληψίας του ιδιωτικού τομέα και οι αναβολές της καταβολής φόρων (δηλαδή η δυνατότητα καθυστέρησης της εξόφλησης των φορολογικών υποχρεώσεων χωρίς κυρώσεις). Τα κράτη μέλη εξέδωσαν επίσης εγγυήσεις για να στηρίξουν νέους ενωσιακούς μηχανισμούς.

Οι κρατικές εγγυήσεις αποτελούν τη μεγαλύτερη κατηγορία μέτρων στήριξης της ρευστότητας. Τα κράτη μέλη έχουν θέσει σε εφαρμογή καθεστώτα που ανέρχονται στο 17 % του ΑΕΠ. Το ποσό αυτό αντιπροσωπεύει το μέγιστο μέγεθος των πλαισίων εγγυήσεων, αλλά η πραγματική τους ενεργοποίηση ή οι συμβατικές συμφωνίες μεταξύ νοικοκυριών, επιχειρήσεων, χρηματοπιστωτικού τομέα και κυβέρνησης μπορεί να είναι μικρότερες. Μόνον ένα μέρος των συμβατικών υποχρεώσεων είναι πιθανό να οδηγήσει σε καταπτώσεις κρατικών εγγυήσεων, οι οποίες υλοποιούνται ως έλλειμμα και επηρεάζουν τα επίπεδα του χρέους. Το ποσοστό αυτό είναι δύσκολο να εκτιμηθεί εκ των προτέρων. Τα κράτη μέλη εξέδωσαν επίσης εγγυήσεις για τη στήριξη νέων ενωσιακών μηχανισμών, ιδίως του SURE και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εγγυήσεων.

Το μέγεθος και η σύνθεση των προγραμμάτων εγγυήσεων ποικίλλουν μεταξύ των κρατών μελών. Ορισμένες κυβερνήσεις έχουν εγγυηθεί απευθείας δάνεια που χορηγούν τράπεζες σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Άλλα κράτη μέλη στηρίχθηκαν σε εθνικά αναπτυξιακά ιδρύματα για την εφαρμογή των προγραμμάτων στήριξης της ρευστότητας. Στα ιδρύματα αυτά συγκαταλέγονται η KfW στη Γερμανία, η KredEx στην Εσθονία, η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα, η BPI France, το CDP στην Ιταλία, το Altum στη Λετονία, το INVEGA στη Λιθουανία, η Malta Development Bank και η Finnvera στη Φινλανδία. Η ενεργοποίηση των εγγυήσεων, η οποία μετατρέπει τη θεωρητικά δυνατή μέγιστη ενδεχόμενη υποχρέωση στο πλαίσιο ενός καθεστώτος σε πραγματική ενδεχόμενη υποχρέωση της κυβέρνησης, είναι επίσης άνιση μεταξύ των κρατών μελών. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, μέχρι στιγμής έχει ενεργοποιηθεί μόνο το ένα τέταρτο περίπου των διαθέσιμων εγγυήσεων.

Διάγραμμα Β1.1: **Εγγυήσεις που παρέχονται σε εγχώριους φορείς, 2020 (% του ΑΕΠ)**

Σημείωση: Εξαιρούνται οι εγγυήσεις σε ενωσιακούς και διεθνείς μηχανισμούς. Για τη Γερμανία, το διάγραμμα δείχνει το μέγεθος των νέων καθεστώτων εγγυήσεων που θεσπίστηκαν, ενώ το συνολικό πλαίσιο εγγυήσεων είναι στην πραγματικότητα απεριόριστο. Για τη Γαλλία, την Ιρλανδία και τη Λετονία, τα στοιχεία στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων συμπληρώθηκαν με πληροφορίες από άλλες δημόσιες πηγές. Η Αυστρία και η Ιταλία δεν υπέβαλαν στοιχεία σχετικά με τις εγγυήσεις, παρά τα υφιστάμενα καθεστώτα. Στην Ιταλία, οι μέγιστες ενδεχόμενες υποχρεώσεις εκτιμώνται σε περίπου 30 %

Η Επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέλη να αναφέρουν στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων τους, σε εθελοντική βάση, το μέγιστο μέγεθος των πλαισίων εγγυήσεων και την ενεργοποίησή τους. Τα περισσότερα κράτη μέλη διαβίβασαν τις πληροφορίες αυτές, τουλάχιστον εν μέρει. Ορισμένα κράτη μέλη ανέφεραν επίσης εγγυήσεις για τη στήριξη ενωσιακών και διεθνών μηχανισμών, όπως το SURE. Στο διάγραμμα Β1.1 παρουσιάζονται οι εγγυήσεις που παρέχονται μόνο σε εγχώριους οικονομικούς φορείς, προσαρμοσμένες για λόγους συγκρισιμότητας.

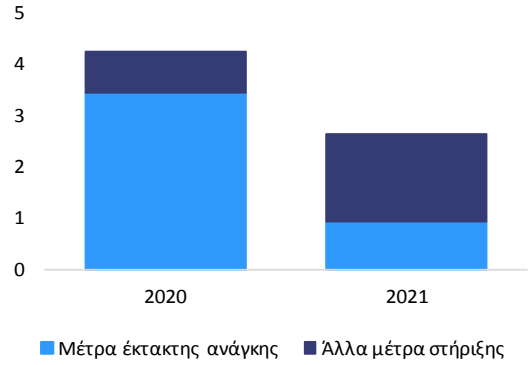
Τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ επέτρεψαν επίσης αναβολές της καταβολής φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, ύψους περίπου 1½ % του ΑΕΠ το 2020. Οι αναβολές της καταβολής φόρων δεν έχουν άμεσο αντίκτυπο στο δημόσιο έλλειμμα, δεδομένου ότι οι φόροι καταχωρίζονται στους εθνικούς λογαριασμούς εντός της περιόδου κατά την οποία πραγματοποιείται η οικονομική δραστηριότητα που γεννά τη φορολογική υποχρέωση. Ταυτόχρονα, οι εν λόγω

αναβολές μπορεί να επηρεάσουν προσωρινά το χρέος, σε περίπτωση που συνεπάγονται πρόσθετο δανεισμό από τη γενική κυβέρνηση κατά την περίοδο αναβολής. Ωστόσο, λόγω της σημαντικής οικονομικής συρρίκνωσης που αναμένεται το 2020, ορισμένες επιχειρήσεις είναι πιθανό να μην επιβιώσουν μέσα στην κρίση, και ορισμένες από τις αναβληθείσες φορολογικές υποχρεώσεις μπορεί να μην εξοφληθούν ποτέ. Σύμφωνα με το στατιστικό πλαίσιο της ΕΕ, οι δεδουλευμένοι αλλά μη εισπράξιμοι φόροι δεν θα πρέπει να καταχωρίζονται ως κρατικά έσοδα, και άρα έχουν επιβαρυντικές επιπτώσεις στο έλλειμμα. Συνολικά, στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων δεν αναφέρονταν ρητώς οι εκτιμώμενες φορολογικές ζημίες, αν και οι προβλέψεις τους για τα φορολογικά έσοδα πιθανώς λαμβάνουν υπόψη τις επιπτώσεις αυτές.

Δημοσιονομική αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19

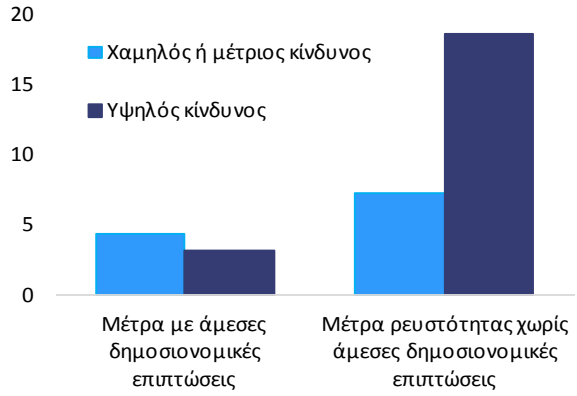
Τα κράτη μέλη έλαβαν ταχέως σημαντικά δημοσιονομικά μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Τα δημοσιονομικά μέτρα που θεσπίστηκαν το 2020 αποσκοπούσαν κυρίως στην αντιμετώπιση της κατάστασης της δημόσιας υγείας και στην αποζημίωση των εργαζομένων και των επιχειρήσεων για τις απώλειες εισοδήματος που υπέστησαν λόγω των μέτρων περιορισμού της κυκλοφορίας και των διαταραχών στις αλυσίδες εφοδιασμού. Αυτά τα προσωρινά μέτρα έκτακτης ανάγκης εκτιμάται ότι θα ανέλθουν στο 3,4 % του ΑΕΠ το 2020 (διάγραμμα 2.6). Άλλα μέτρα γενικότερης στήριξης της ανάκαμψης (είτε προσωρινά είτε μόνιμα), όπως τα έκτακτα δημόσια έργα ή οι μειώσεις των έμμεσων φόρων, εκτιμάται ότι θα ανέλθουν στο 0,8 % του ΑΕΠ το 2020. Το 2021, σύμφωνα με τις τρέχουσες προβλέψεις, τα προσωρινά μέτρα έκτακτης ανάγκης θα ανέλθουν στο 0,9 % του ΑΕΠ και τα άλλα μέτρα στήριξης στο 1,5 % του ΑΕΠ[7]. Ορισμένα κράτη μέλη έλαβαν πρόσθετα μέτρα μετά την υποβολή των σχεδίων τους και, για την αντιμετώπιση του δεύτερου κύματος της πανδημίας, ενδέχεται να χρειαστεί να επεκταθούν περισσότερα μέτρα έκτακτης ανάγκης.

Διάγραμμα 2.6: **Ζώνη του ευρώ: Μέτρα με άμεσες δημοσιονομικές επιπτώσεις, 2020-2021 (% του ΑΕΠ)**

Σημείωση: Τα μέτρα έκτακτης ανάγκης αποσκοπούν κυρίως στην αντιμετώπιση της κατάστασης της δημόσιας υγείας και στην αποζημίωση των εργαζομένων και των επιχειρήσεων για τις απώλειες εισοδήματος που υπέστησαν λόγω των μέτρων περιορισμού της κυκλοφορίας και των διαταραχών στις αλυσίδες εφοδιασμού. Είναι ως επί το πλείστον προσωρινά. Τα μέτρα ανάκαμψης αποσκοπούν στη γενικότερη στήριξη της οικονομικής δραστηριότητας.
Πηγές: Σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων για το 2021, φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2020.

Διάγραμμα 2.7: **Ζώνη του ευρώ: Δημοσιονομική στήριξη και μεσοπρόθεσμος κίνδυνος δημοσιονομικής βιωσιμότητας πριν από την κρίση, 2020 (% του ΑΕΠ)**

Σημείωση: Στο διάγραμμα παρουσιάζεται η (απλή) μέση δημοσιονομική στήριξη κατά διακριτική ευχέρεια το 2020. Τα κράτη μέλη ομαδοποιούνται ανάλογα με τους μεσοπρόθεσμους κινδύνους βιωσιμότητας που εμφάνιζαν προ της πανδημίας, και στο πλαίσιο αυτό το Βέλγιο, η Ισπανία, η Γαλλία, η Ιταλία και η Πορτογαλία ανήκουν στην ομάδα υψηλού κινδύνου. Η ανάλυση βιωσιμότητας του χρέους που διενεργήθηκε για την Ελλάδα στο «*Debt Sustainability Monitor 2019*» διέφερε από την κοινή προσέγγιση, λόγω των ιδιαιτεροτήτων της διάρθρωσης του ελληνικού χρέους, ιδίως λόγω του μεγάλου μεριδίου των δανείων του επίσημου τομέα, χωρίς να παρέχεται ταξινόμηση κινδύνου.
Πηγές: Σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων για το 2021, φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2020, και «*Debt Sustainability Monitor 2019*» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Τα μέτρα έκτακτης ανάγκης είναι απαραίτητα για τη στήριξη του τομέα της υγείας και για την επιβίωση των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, με περαιτέρω θετικό αντίκτυπο στην οικονομία. Παρόλο που ήταν χρήσιμα κατά την αρχική φάση της παρούσας κρίσης, είναι πιθανό να είναι λιγότερο αποτελεσματικά

[7] Ο λόγος για τον οποίο γίνεται διάκριση μεταξύ των μέτρων έκτακτης ανάγκης είναι ότι η καταλληλότητα της εφαρμογής τους θα πρέπει να αξιολογείται σε συνάρτηση όχι με την κατάσταση της οικονομίας, αλλά με την κατάσταση της δημόσιας υγείας και τους περιορισμούς που απαιτεί. Τα εν λόγω έκτακτα μέτρα είναι (σχεδόν αποκλειστικά) προσωρινά, με ημερομηνία λήξης το 2022 το αργότερο. Άλλα μέτρα που σχετίζονται με την κρίση της COVID-19, είτε προσωρινά είτε μόνιμα, θεωρείται ότι στηρίζουν την επακόλουθη ανάκαμψη (δηλαδή άλλα μέτρα στήριξης).

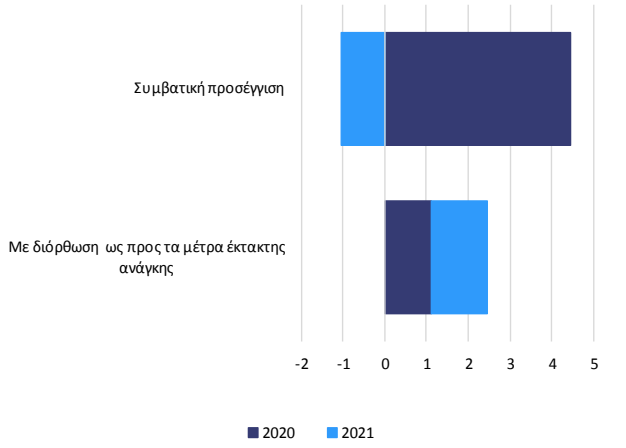
για τη στήριξη της ανάκαμψης, όταν υποχωρήσει σταδιακά η κατάσταση έκτακτης ανάγκης όσον αφορά την υγεία. Λόγω της ίδιας της φύσης τους, οι βραχυπρόθεσμοι πολλαπλασιαστές των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης είναι πιθανό να είναι χαμηλοί στο πλαίσιο των περιορισμών της οικονομικής δραστηριότητας, όπως επιβεβαιώνεται από την απότομη άνοδο της ροπής του ιδιωτικού τομέα προς την αποταμίευση (αντί της κατανάλωσης) το 2020. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, όταν βελτιωθεί η κατάσταση όσον αφορά την πανδημία, τα μέτρα έκτακτης ανάγκης ενδέχεται να χρειαστεί να προσαρμοστούν και να συνδυαστούν με μέτρα που βελτιώνουν τα θεμελιώδη μεγέθη των οικονομιών μας, στηρίζουν την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και έχουν θετικό αντίκτυπο στη ζήτηση. Εν τω μεταξύ, και υπό το πρίσμα της πρόσφατης αναζωπύρωσης της πανδημίας στην Ευρώπη, ενδέχεται να εξακολουθήσουν να απαιτούνται μέτρα έκτακτης ανάγκης ως σανίδα σωτηρίας για την οικονομία.

Τα κράτη μέλη με ισχυρότερες δημοσιονομικές θέσεις έχουν παράσχει πιο άμεση δημοσιονομική στήριξη, ενώ τα κράτη μέλη με ασθενέστερες δημοσιονομικές θέσεις τείνουν να βασίζονται περισσότερο στη στήριξη της ρευστότητας (διάγραμμα 2.7). Συνολικά, οι χώρες με σχετικά ισχυρότερες δημοσιονομικές θέσεις παρείχαν περισσότερη δημοσιονομική στήριξη με άμεσο δημοσιονομικό αντίκτυπο (1 % του ΑΕΠ). Αντίθετα, οι χώρες με ασθενέστερες δημοσιονομικές θέσεις φαίνεται ότι βασίστηκαν σε μεγαλύτερο βαθμό στη στήριξη της ρευστότητας, χωρίς άμεση δημοσιονομική επίπτωση. Στο μέλλον, οι πρωτοβουλίες στήριξης σε επίπεδο ΕΕ, όπως ο RRF, θα πρέπει να παρέχουν πρόσθετα δημοσιονομικά περιθώρια για τη στήριξη της ανάκαμψης, καθώς και της ανθεκτικότητας των κρατών μελών.

Αξιολόγηση του δημοσιονομικού προσανατολισμού της ζώνης του ευρώ

Στην παρούσα συγκυρία δεν ενδείκνυται η μηχανική ανάγνωση των παραδοσιακών δεικτών για την αξιολόγηση του δημοσιονομικού προσανατολισμού. Η θέσπιση και η επακόλουθη απόσυρση σημαντικών προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης στρεβλώνει την εικόνα της κατάστασης, καθώς οι αντίστοιχες μεταβολές του επιπέδου των δημόσιων δαπανών από το ένα έτος στο άλλο επηρεάζουν τους δείκτες που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση του δημοσιονομικού προσανατολισμού[8]. Με την εξαίρεση των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης από τον υπολογισμό των δεικτών δημοσιονομικού προσανατολισμού

Διάγραμμα 2.8: **Ζώνη του ευρώ: Δημοσιονομικός προσανατολισμός, 2020-2021 (% του ΑΕΠ)**

Σημείωση: Το διάγραμμα δείχνει τη δημοσιονομική ώθηση κατά διακριτική ευχέρεια με βάση τη μεθοδολογία της τιμής αναφοράς για τις δαπάνες, η οποία μετρά την αύξηση των δαπανών (αφαιρουμένων των μέτρων διακριτικής ευχέρειας) που υπερβαίνει τη δυνητική ανάπτυξη. Στο διάγραμμα αυτό, τα αριθμητικά στοιχεία με θετικό πρόσημο δείχνουν επεκτατικό προσανατολισμό.
Πηγή: Φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2020.

[8] Τα μέτρα έκτακτης ανάγκης που σχετίζονται με την COVID-19 δεν θεωρούνται έκτακτα μέτρα, αν και τα περισσότερα από αυτά θεσπίστηκαν για προσωρινή περίοδο, προκειμένου να συμπληρωθούν οι αυτόματοι σταθεροποιητές.

επιτυγχάνεται πιο αντιπροσωπευτική αξιολόγηση της υποκείμενης δημοσιονομικής στήριξης της οικονομικής δραστηριότητας.

Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός το 2021 φαίνεται υποστηρικτικός όταν προσαρμοστεί ως προς την προγραμματισμένη κατάργηση των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης. Τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων βασίζονται στην παραδοχή ότι μεγάλο μέρος των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης θα λήξει το 2021. Οι συμβατικοί δείκτες (συμπεριλαμβανομένων των μέτρων έκτακτης ανάγκης) καταδεικνύουν υποστηρικτικό δημοσιονομικό προσανατολισμό +4,5 % του ΑΕΠ το 2020, αλλά περιοριστικό προσανατολισμό κατά –1,0 % του ΑΕΠ το 2021 (σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020· διάγραμμα 2.8). Αντίθετα, εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται άμεσα με την πανδημία, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός είναι υποστηρικτικός και για τα δύο έτη, ανερχόμενος στο +1,1 % του ΑΕΠ το 2020 και στο +1,4 % το 2021. Αν και η ανάκαμψη προβλέπεται να είναι ελλιπής, τα ήδη εφαρμοζόμενα δημοσιονομικά μέτρα θα συμβάλουν στη στήριξη της οικονομικής δραστηριότητας κατά την περίοδο 2020-2021.

Η χρηματοδότηση από τον RRF θα δώσει πρόσθετη δημοσιονομική ώθηση. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του RRF παρέχουν *ένα πρόσθετο δημοσιονομικό κίνητρο* σε επίπεδο ζώνης του ευρώ, παρά το γεγονός ότι είναι ουδέτερες για τα δημοσιονομικά αποτελέσματα των κρατών μελών[9]. Προς το παρόν, οι φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020 βασίζονται στην παραδοχή ότι οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από τον RRF θα έχουν μικρό αντίκτυπο στον δημοσιονομικό προσανατολισμό της ζώνης του ευρώ το 2021 (0,15 % του ΑΕΠ). Ωστόσο, αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων για το 2021 δεν περιλαμβάνουν επαρκώς λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τα εν λόγω μέτρα. Μόνον έξι κράτη μέλη ανέφεραν δαπάνες χρηματοδοτούμενες από τον RRF στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων τους: η Ελλάδα, η Γαλλία, η Ιταλία, η Λιθουανία, η Πορτογαλία και η Σλοβενία.

Το χρονοδιάγραμμα και το εύρος της απόσυρσης των μέτρων έκτακτης ανάγκης που προβλέπεται το 2021 φαίνονται πλέον αβέβαια υπό το πρίσμα του δεύτερου κύματος της πανδημίας. Αυτό το χρονοδιάγραμμα απόσυρσης βασίστηκε στην παραδοχή της μετάβασης από τη φάση «έκτακτης ανάγκης» σε μια φάση «ανάκαμψης» στο πλαίσιο της κρίσης, δηλαδή από τον περιορισμό της βλάβης στη δημόσια υγεία και της οικονομικής ζημίας που προκάλεσε η πανδημία σε μια φάση που επικεντρώνεται στην επίτευξη βιώσιμης ανάκαμψης. Ωστόσο, η πρόσφατη αναζωπύρωση της πανδημίας στην Ευρώπη ενδέχεται να οδηγήσει σε παράταση των μέτρων αντιμετώπισης της «κατάστασης έκτακτης ανάγκης», προκειμένου να δοθεί σανίδα σωτηρίας στην οικονομία. Η στήριξη αυτή είναι πιθανό να τροποποιήσει τα δημοσιονομικά προγράμματα που έχουν ήδη ληφθεί υπόψη στις προβλέψεις της Επιτροπής. Πάντως, τα νέα μέτρα «έκτακτης ανάγκης» δεν θα πρέπει απαραιτήτως να μιμούνται εκείνα που λήφθηκαν κατά τη διάρκεια του πρώτου επιδημικού κύματος, αλλά θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν τα διδάγματα που αντλήθηκαν και να συνδυάζονται με δράσεις που βελτιώνουν τα θεμελιώδη οικονομικά μεγέθη. Το ζητούμενο θα είναι να συνεχιστεί η στήριξη της οικονομίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, ενώ παράλληλα θα

[9] Κατόπιν διαβούλευσης με τις εθνικές στατιστικές υπηρεσίες, η Eurostat προέβη σε προκαταρκτική θετική αξιολόγηση της δημοσιονομικής ουδετερότητας των επιχορηγήσεων από τον RRF.

δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την επάνοδο σε διαρκή και βιώσιμη ανάπτυξη που θα συνάδει με την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση της οικονομίας της ΕΕ.

Ο συνδυασμός μεγάλων απωλειών παραγωγής και υψηλών κινδύνων δυσμενέστερων εξελίξεων καθιστά αναγκαία τη συνεχή στήριξη της δημοσιονομικής πολιτικής, με τρόπο καλά στοχευμένο και ταυτόχρονα προσωρινό. Πρώτον, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποφύγουν μια απότομη απόσυρση της δημοσιονομικής στήριξης. Δεύτερον, τα μέτρα δημοσιονομικής στήριξης κατά το παρόν στάδιο της πανδημίας ενδέχεται να διαφέρουν από τη συνήθη στήριξη της συνολικής ζήτησης που παρέχεται κατά τη διάρκεια μιας κανονικής ύφεσης. Καθώς η πανδημία συνεχίζεται και επικρατεί αβεβαιότητα, τα μέτρα τόνωσης της οικονομίας θα πρέπει να είναι καλά στοχευμένα, δεδομένου ότι υπάρχει ο κίνδυνος τα μέτρα ευρείας βάσης να αποδειχθούν αναποτελεσματικά. Τρίτον, η αναζωπύρωση της πανδημίας δεν θα πρέπει να οδηγήσει σε συστηματική επέκταση των μέτρων δημοσιονομικής πολιτικής που είναι προσανατολισμένα στην αντιμετώπιση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης, μόλις βελτιωθεί η υποκείμενη κατάσταση στον τομέα της υγείας. Δεδομένου ότι οι προτεραιότητες και τα κατάλληλα μέτρα στο πλαίσιο των καθεστώτων «έκτακτης ανάγκης» και «ανάκαμψης» διαφέρουν, τα κράτη μέλη χρειάζεται να παραμείνουν ευέλικτα και να κατανοήσουν εγκαίρως πώς θα πρέπει να συνδυάσουν διάφορους τύπους στήριξης.

Τα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής των κρατών μελών θα πρέπει να συνεχίσουν να παρέχουν δημοσιονομική στήριξη, διασφαλίζοντας παράλληλα τη δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα. Ο οικονομικός αντίκτυπος της πανδημίας υπήρξε δριμύτερος σε πολλά κράτη μέλη με υψηλό χρέος, γεγονός που δυσχεραίνει περαιτέρω την εξεύρεση της βέλτιστης αντιμετώπισης μέσω της δημοσιονομικής πολιτικής. Επί του παρόντος, τα κράτη μέλη επωφελούνται από ευνοϊκό κόστος χρηματοδότησης, χάρη στη σημαντική στήριξη που προσέφεραν τα μέτρα νομισματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και στη σημαντική βελτίωση της εμπιστοσύνης των χρηματοπιστωτικών αγορών, μετά την ανάπτυξη σημαντικών μέσων σε επίπεδο ΕΕ. Ωστόσο, προκειμένου αφενός να ικανοποιηθεί η ανάγκη οικονομικής στήριξης και αφετέρου να επιτευχθούν συνετές μεσοπρόθεσμες δημοσιονομικές θέσεις και μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική βιωσιμότητα, τα μέτρα στήριξης θα πρέπει να είναι προσωρινά και να μην δεσμεύσουν εκ των προτέρων τη δημοσιονομική πολιτική για την περίοδο μετά την κρίση. Όταν το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες, η κυβέρνηση θα πρέπει να επαναλάβει την εφαρμογή δημοσιονομικών πολιτικών που αποσκοπούν στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων, με παράλληλη ενίσχυση των επενδύσεων. Οι αξιόπιστες μεσοπρόθεσμες δημοσιονομικές στρατηγικές είναι σημαντικές για τη στήριξη της δημοσιονομικής βιωσιμότητας, ιδίως στην περίπτωση των υπερχρεωμένων κρατών μελών.

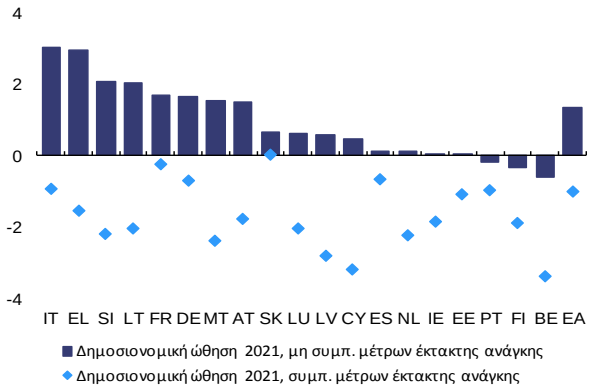
III. Επισκόπηση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων

Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ υπέβαλαν τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων τους έως τις 15 Οκτωβρίου. Αυτό ήταν σύμφωνο με το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 473/2013. Οι δύο εξαιρέσεις ήταν η Ιταλία και η Κύπρος. Η Ιταλία υπέβαλε το σχέδιό της στις 19 Οκτωβρίου, ενώ η Κύπρος στις 23 Οκτωβρίου. Σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα δεοντολογίας που αφορά το «δίπτυχο», το Βέλγιο και η Λιθουανία υπέβαλαν σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων που βασίζονται στην παραδοχή αμετάβλητης πολιτικής. Το Βέλγιο υπέβαλε σχέδιο που βασίζεται στην παραδοχή αμετάβλητης πολιτικής στις 15 Οκτωβρίου, λόγω του πρόσφατου σχηματισμού νέας ομοσπονδιακής κυβέρνησης, και στη συνέχεια υπέβαλε επικαιροποιημένο σχέδιο στις 30 Οκτωβρίου. Η γνώμη της Επιτροπής βασίζεται στην αξιολόγηση του επικαιροποιημένου σχεδίου. Η Λιθουανία υπέβαλε σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος που βασίζεται στην παραδοχή αμετάβλητης πολιτικής, λόγω της διεξαγωγής εθνικών εκλογών τον Οκτώβριο. Οι λιθουανικές αρχές καλούνται να υποβάλουν στην Επιτροπή και στην Ευρωομάδα επικαιροποιημένο σχέδιο, μόλις αναλάβει τα καθήκοντά της η νέα κυβέρνηση και, κατά κανόνα, τουλάχιστον έναν μήνα πριν από την προβλεπόμενη έγκριση του νομοσχεδίου για τον προϋπολογισμό από το εθνικό κοινοβούλιο.

Δημοσιονομική αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19 κατά την περίοδο 2020-2021 στα κράτη μέλη

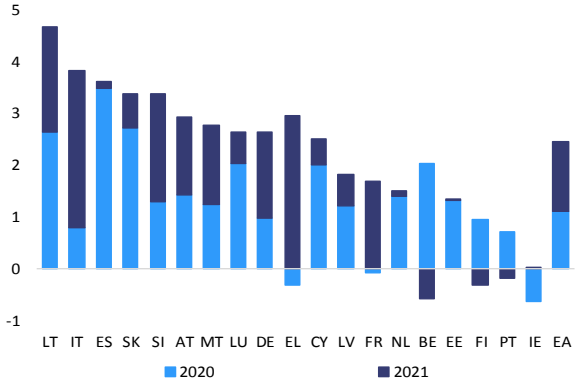
Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός φαίνεται υποστηρικτικός σε όλα τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ κατά την περίοδο 2020-2021, μόλις διορθωθούν οι υπολογισμοί για τη σταδιακή κατάργηση των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης (διάγραμμα 3.1). Όπως αναλύεται στο τμήμα ΙΙ, η σχεδιαζόμενη απόσυρση των δαπανών έκτακτης ανάγκης επηρεάζει σημαντικά τους παραδοσιακούς δείκτες του δημοσιονομικού προσανατολισμού. Εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης, η υποκείμενη δημοσιονομική προσπάθεια (μετρούμενη με την τιμή αναφοράς για τις δαπάνες) ισοδυναμεί με επεκτατικό προσανατολισμό το 2021 (περίπου 1,5 % του ΑΕΠ). Σε ορισμένα κράτη μέλη, η στήριξη αυτή είναι σημαντική, καθώς ανέρχεται στο 2 % του ΑΕΠ ή και περισσότερο. Η στήριξη αυτή προστίθεται στα σημαντικά επεκτατικά μέτρα ύψους περίπου 1 % του ΑΕΠ που έχουν ήδη υλοποιηθεί το 2020 (διάγραμμα 3.2) και παρέχεται στα περισσότερα κράτη μέλη (διάγραμμα 3.3). Μετά την προσαρμογή του ως προς τη σχεδιαζόμενη απόσυρση των μέτρων έκτακτης ανάγκης, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός αναμένεται να είναι ελαφρώς συσταλτικός σε δύο κράτη μέλη το 2021. Η χρηματοδότηση από τον RRF θα αποτελέσει ένα πρόσθετο δημοσιονομικό κίνητρο.

Διάγραμμα 3.1: **Δημοσιονομικός προσανατολισμός, 2021 (% του ΑΕΠ)**

Σημείωση: Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός υπολογίζεται ως η δημοσιονομική ώθηση κατά διακριτική ευχέρεια με βάση τη μεθοδολογία της τιμής αναφοράς για τις δαπάνες. Τα αριθμητικά στοιχεία με θετικό πρόσημο δείχνουν υποστηρικτικό προσανατολισμό.
Πηγή: Φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2020.

Διάγραμμα 3.2: **Δημοσιονομικός προσανατολισμός εξαιρουμένων των μέτρων έκτακτης ανάγκης, 2020-2021 (% του ΑΕΠ)**

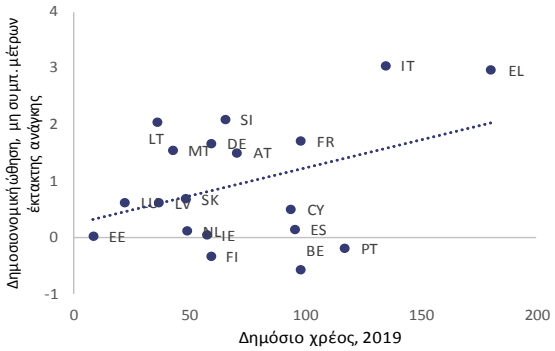

Σημείωση: Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός υπολογίζεται ως η δημοσιονομική ώθηση κατά διακριτική ευχέρεια, χωρίς συνυπολογισμό των μέτρων έκτακτης ανάγκης. Τα αριθμητικά στοιχεία με θετικό πρόσημο δείχνουν υποστηρικτικό προσανατολισμό.
Πηγή: Φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2020.

Αν και η πλειονότητα των μέτρων αποσκοπεί στη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης, τα προσωρινά μέτρα έκτακτης ανάγκης αντιπροσωπεύουν πάνω από το ένα τρίτο του συνόλου των μέτρων το 2021, κατά μέσο όρο, με υψηλή διασπορά μεταξύ των χωρών (διάγραμμα 3.4). Τούτο αντανακλά τη μεγάλη αβεβαιότητα που εξακολουθεί να περιβάλλει την εξέλιξη της πανδημίας. Προϋπολογισμός πέντε κρατών μελών για έκτακτες δαπάνες ύψους 1 % του ΑΕΠ και άνω, αν και ορισμένες χώρες δεν ενσωματώνουν τον αντίκτυπο της προσωρινής αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στους προϋπολογισμούς τους για το 2021. Αρκετές χώρες σχεδιάζουν να μετατοπίσουν την εστίαση της δημοσιονομικής τους στήριξης το 2021 από την αντιμετώπιση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης στη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης. Ωστόσο, υπό το πρίσμα της πρόσφατης αναζωπύρωσης της πανδημίας στην Ευρώπη, η απόσυρση των μέτρων έκτακτης ανάγκης, που σχεδιάζεται για το 2021, περιβάλλεται από αυξημένη αβεβαιότητα, καθώς τα κράτη μέλη αναμένεται να χορηγήσουν περαιτέρω στήριξη έκτακτης ανάγκης για την παροχή σανίδας σωτηρίας στην οικονομία.

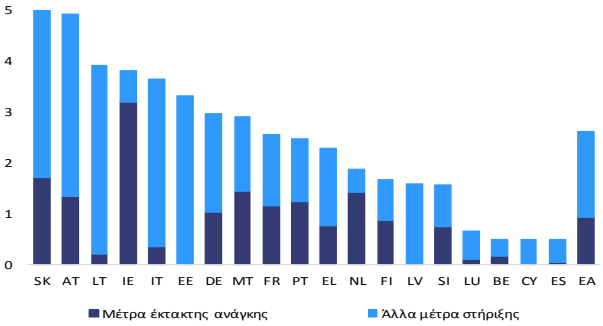
Τα κράτη μέλη σχεδιάζουν έναν συνδυασμό κυρίως προσωρινών και ορισμένων μόνιμων μέτρων το 2021 για να στηρίξουν την οικονομική δραστηριότητα, δεδομένης της σημαντικής αβεβαιότητας που επικρατεί (διάγραμμα 3.5). Τα μέτρα αναμένεται να ανέλθουν στο 2,6 % του ΑΕΠ κατά μέσο όρο, ενώ

Διάγραμμα 3.3: **Δημοσιονομικός προσανατολισμός εξαιρουμένων των μέτρων έκτακτης ανάγκης το 2021 και δημόσιο χρέος το 2019 (% του ΑΕΠ)**

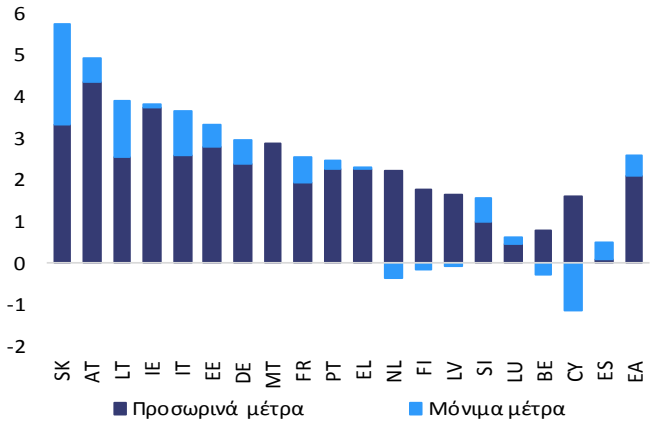
Σημείωση: Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός υπολογίζεται ως η δημοσιονομική ώθηση κατά διακριτική ευχέρεια, χωρίς συνυπολογισμό των μέτρων έκτακτης ανάγκης. Τα αριθμητικά στοιχεία με θετικό πρόσημο δείχνουν υποστηρικτικό προσανατολισμό.
Πηγή: Φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2020.

Διάγραμμα 3.4: **Μέτρα έκτακτης ανάγκης και άλλα μέτρα στήριξης, 2021 (% του ΑΕΠ)**

Σημείωση: Το διάγραμμα παρουσιάζει τον δημοσιονομικό αντίκτυπο, το 2021, των μέτρων διακριτικής ευχέρειας που εγκρίθηκαν από το 2020 και μετά. Τα μέτρα έκτακτης ανάγκης αποσκοπούν κυρίως στην αντιμετώπιση της κατάστασης της δημόσιας υγείας και στην αποζημίωση των εργαζομένων και των επιχειρήσεων για τις απώλειες εισοδήματος που υπέστησαν λόγω των μέτρων περιορισμού της κυκλοφορίας και των διαταραχών στις αλυσίδες εφοδιασμού· είναι ως επί το πλείστον προσωρινά. Άλλα μέτρα στήριξης αποσκοπούν στη γενικότερη στήριξη της οικονομικής δραστηριότητας και μπορεί να είναι είτε προσωρινά είτε μόνιμα.
Πηγή: Φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2020.

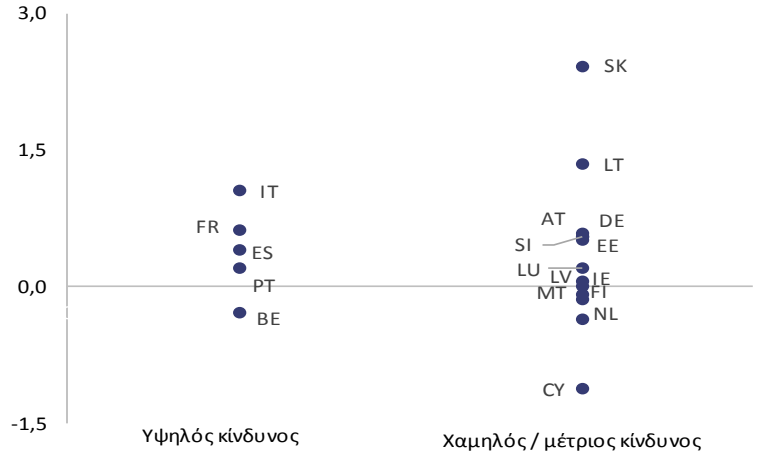
Διάγραμμα 3.5: **Προσωρινά και μόνιμα μέτρα, 2021 (% του ΑΕΠ)**

Σημείωση: Το διάγραμμα παρουσιάζει τον δημοσιονομικό αντίκτυπο, το 2021, των μέτρων διακριτικής ευχέρειας που εγκρίθηκαν από το 2020 και μετά. Τα προσωρινά μέτρα πρόκειται να λήξουν το 2022 το αργότερο.
Πηγή: Φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2020.

ορισμένες χώρες σχεδιάζουν μέτρα τόνωσης της οικονομίας της τάξης του 3 % του ΑΕΠ ή περισσότερο. Κατά μέσο όρο, τα προσωρινά μέτρα αντιπροσωπεύουν περίπου τα δύο τρίτα του συνόλου των μέτρων το 2021. Όμως, ορισμένες χώρες έχουν επίσης εφαρμόσει μόνιμα μέτρα, τα οποία σε ορισμένες περιορισμένες περιπτώσεις υπερβαίνουν το 1 % του ΑΕΠ και έχουν αντίκτυπο στις μελλοντικές δημοσιονομικές κατευθύνσεις. Το γεγονός αυτό θα μπορούσε να προκαλέσει ανησυχία, καθώς η αβεβαιότητα που περιβάλλει το δεύτερο κύμα πανδημίας παραμένει υψηλή και ενδέχεται να υπάρξει ανάγκη για πρόσθετα μέτρα έκτακτης ανάγκης. Η σύνδεση των αναγκαίων προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης με μόνιμα μέτρα δεν θα πρέπει να θέσει σε κίνδυνο τη μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών (διάγραμμα 3.6).

Διάγραμμα 3.6: **Μόνιμα μέτρα και μεσοπρόθεσμοι κίνδυνοι δημοσιονομικής βιωσιμότητας πριν από την κρίση, 2021 (% του ΑΕΠ)**

Σημείωση: Το διάγραμμα παρουσιάζει τον δημοσιονομικό αντίκτυπο, το 2021, των μόνιμων μέτρων που εγκρίθηκαν από το 2020 και μετά. Τα κράτη μέλη ομαδοποιούνται ανάλογα με τους μεσοπρόθεσμους κινδύνους βιωσιμότητας που εμφάνιζαν προ της πανδημίας. Η ανάλυση βιωσιμότητας του χρέους που διενεργήθηκε για την Ελλάδα στο «*Debt Sustainability Monitor 2019*» διέφερε κατά κάποιο τρόπο από την κοινή προσέγγιση, λόγω των ιδιαιτεροτήτων της διάρθρωσης του ελληνικού χρέους, ιδίως λόγω του μεγάλου μεριδίου των δανείων του επίσημου τομέα, χωρίς να παρέχεται ταξινόμηση κινδύνου.
Πηγή: Φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2020 και «*2019 Debt Sustainability Monitor*».

Ποιοτική αξιολόγηση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων για το 2021 από την Επιτροπή

Οι γνώμες της Επιτροπής σχετικά με τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων για το 2021 λαμβάνουν υπόψη την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στις 20 Μαρτίου 2020, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση για την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης[10]. Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή διατύπωσε την άποψή της ότι, δεδομένης της αναμενόμενης σοβαρής επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας που προκύπτει από την έξαρση της νόσου COVID-19, πληρούνταν οι προϋποθέσεις για την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής. Στις 23 Μαρτίου 2020, οι υπουργοί Οικονομικών των κρατών μελών συμφώνησαν με την εκτίμηση της Επιτροπής. Όπως αναφέρεται στην ετήσια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2021[11] και όπως ανακοινώθηκε στην επιστολή της 19ης Σεπτεμβρίου 2020 από την Επιτροπή προς τους υπουργούς Οικονομικών της ΕΕ[12], τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεχίσουν να παρέχουν στοχευμένη και προσωρινή δημοσιονομική

[10] Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και την Ευρωομάδα σχετικά με τη συντονισμένη οικονομική αντίδραση στην έξαρση της νόσου COVID-19, Βρυξέλλες, 13.3.2020, COM(2020) 112 final.

[11] Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ετήσια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2021, Βρυξέλλες, 17.9.2020, COM(2020) 575 final.

[12] https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/stability-and-growth-pact/annual-draft-budgetary-plans-dbps-euro-area-countries/draft-budgetary-plans-2021_en

στήριξη το 2021, με δεδομένη την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής, διασφαλίζοντας παράλληλα τη δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα.

Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης, την άνοιξη, εκθέσεις δυνάμει του άρθρου 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για όλα τα κράτη μέλη, εκτός από τη Ρουμανία, η οποία περιλαμβανόταν ήδη στο διορθωτικό σκέλος του Συμφώνου. Υπό το πρίσμα της εξαιρετικής αβεβαιότητας που προκλήθηκε από την έξαρση της COVID-19 και των έκτακτων μακροοικονομικών και δημοσιονομικών επιπτώσεών της, μεταξύ άλλων για τον σχεδιασμό αξιόπιστης πορείας δημοσιονομικής πολιτικής, η οποία θα πρέπει να παραμείνει υποστηρικτική το 2021, η Επιτροπή έκρινε ότι δεν θα πρέπει να ληφθεί απόφαση σχετικά με το αν τα κράτη μέλη θα υπαχθούν στη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος. Η διαπίστωση αυτή εξακολουθεί να ισχύει.

Η δημοσιονομική πολιτική το 2020 και το 2021 επικεντρώνεται στην αντιμετώπιση της πανδημίας. Μετά την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής, το Συμβούλιο συνέστησε, στις 20 Ιουλίου 2020, στα κράτη μέλη να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πανδημίας, τη διατήρηση της οικονομίας και, ακολούθως, τη στήριξη της ανάκαμψης. Όταν το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες, τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιδιώξουν την εφαρμογή δημοσιονομικών πολιτικών που αποσκοπούν στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων και στη διασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους, με παράλληλη ενίσχυση των επενδύσεων.

Οι γνώμες σχετικά με τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων για το 2021 επικεντρώνονται στην αξιολόγηση των δημοσιονομικών μέτρων για το 2021. Στις γνώμες αξιολογείται κατά πόσον τα σχεδιαζόμενα υποστηρικτικά μέτρα συνάδουν με τις συστάσεις του Συμβουλίου της 20ής Ιουλίου 2020 και την καθοδήγηση που παρείχε η Επιτροπή με την επιστολή που απέστειλε στις 19 Σεπτεμβρίου. Ειδικότερα, αξιολογείται κατά πόσον τα μέτρα είναι προσωρινά, στοιχείο σημαντικό στο πλαίσιο της διατήρησης της δημοσιονομικής βιωσιμότητας μεσοπρόθεσμα, σύμφωνα με τη γενική ρήτρα διαφυγής.

Η ποιοτική αξιολόγηση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων για το 2021 μπορεί να συνοψιστεί ως εξής:

1. Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων συνάδουν συνολικά με τη σύσταση για τη δημοσιονομική πολιτική, που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα περισσότερα από τα μέτρα που περιλαμβάνονται στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα εν μέσω σημαντικής αβεβαιότητας.
2. Για την Αυστρία, το Βέλγιο, την Κύπρο, την Εσθονία, τη Φινλανδία, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ιρλανδία, τη Λετονία, το Λουξεμβούργο, τη Μάλτα, τις Κάτω Χώρες, την Πορτογαλία, τη Σλοβενία και την Ισπανία, τα μέτρα είναι (ως επί το πλείστον) προσωρινά. Ορισμένα μέτρα που προβλέπονται στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων της Γαλλίας, της Ιταλίας, της Λιθουανίας και της Σλοβακίας δεν φαίνεται να είναι προσωρινά ή να συνοδεύονται από αντίστοιχα αντισταθμιστικά μέτρα. Η Λιθουανία υπέβαλε το σχέδιο δημοσιονομικού της προγράμματος με βάση σενάριο αμετάβλητης πολιτικής και καλείται να υποβάλει επικαιροποιημένο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος.
3. Το Βέλγιο, η Γαλλία, η Ελλάδα, η Ιταλία, η Πορτογαλία και η Ισπανία, δεδομένου του επιπέδου του δημόσιου χρέους τους και των υψηλών προκλήσεων βιωσιμότητας μεσοπρόθεσμα πριν από την έξαρση της πανδημίας COVID-19, είναι σημαντικό να

διασφαλίσουν, κατά τη λήψη υποστηρικτικών δημοσιονομικών μέτρων, ότι θα διατηρηθεί η δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα.

Όλα τα κράτη μέλη καλούνται να επανεξετάζουν τακτικά τη χρήση, την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των μέτρων στήριξης και να είναι έτοιμα να τα προσαρμόσουν ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: Αξιολόγηση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων για το 2021 ανά χώρα

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Αυστρίας** συνάδει συνολικά με τη σύσταση που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα περισσότερα από τα μέτρα που καθορίζονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Αυστρίας στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα σε συνθήκες σημαντικής αβεβαιότητας. Η Αυστρία καλείται να επανεξετάζει τακτικά τη χρήση, την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των μέτρων στήριξης και να είναι έτοιμη να τα προσαρμόζει ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος του **Βελγίου** συνάδει συνολικά με τη σύσταση που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα περισσότερα από τα μέτρα που καθορίζονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος του Βελγίου στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα σε συνθήκες σημαντικής αβεβαιότητας. Δεδομένου του επιπέδου του δημόσιου χρέους του Βελγίου και των υψηλών του προκλήσεων βιωσιμότητας μεσοπρόθεσμα, πριν από την έξαρση της πανδημίας COVID-19, είναι σημαντικό να διασφαλίσει το Βέλγιο ότι, κατά τη λήψη υποστηρικτικών δημοσιονομικών μέτρων, διατηρείται η δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα. Το Βέλγιο καλείται να επανεξετάζει τακτικά τη χρήση, την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των μέτρων στήριξης και να είναι έτοιμο να τα προσαρμόζει ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Κύπρου** συνάδει συνολικά με τη σύσταση που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα περισσότερα από τα μέτρα που καθορίζονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Κύπρου στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα σε συνθήκες σημαντικής αβεβαιότητας. Η Κύπρος καλείται να επανεξετάζει τακτικά τη χρήση, την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των μέτρων στήριξης και να είναι έτοιμη να τα προσαρμόζει ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Εσθονίας** συνάδει συνολικά με τη σύσταση που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα περισσότερα από τα μέτρα που καθορίζονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Εσθονίας στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα σε συνθήκες σημαντικής αβεβαιότητας. Η Εσθονία καλείται να επανεξετάζει τακτικά τη χρήση, την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των μέτρων στήριξης και να είναι έτοιμη να τα προσαρμόζει ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Φινλανδίας** συνάδει συνολικά με τη σύσταση που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα περισσότερα από τα μέτρα που καθορίζονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Φινλανδίας στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα σε συνθήκες σημαντικής αβεβαιότητας. Η Φινλανδία καλείται να επανεξετάζει τακτικά τη χρήση, την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των μέτρων στήριξης και να είναι έτοιμη να τα προσαρμόζει ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Γαλλίας** συνάδει συνολικά με τη σύσταση που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα περισσότερα από τα μέτρα που καθορίζονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Γαλλίας στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα σε συνθήκες σημαντικής αβεβαιότητας.

Ωστόσο, ορισμένα μέτρα δεν φαίνεται να είναι προσωρινά ή να συνδυάζονται με αντισταθμιστικά μέτρα. Δεδομένου του επιπέδου του δημόσιου χρέους της Γαλλίας και των υψηλών της προκλήσεων βιωσιμότητας μεσοπρόθεσμα, πριν από την έξαρση της πανδημίας COVID-19, είναι σημαντικό να διασφαλίσει η Γαλλία ότι, κατά τη λήψη υποστηρικτικών δημοσιονομικών μέτρων, διατηρείται η δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα. Η Γαλλία καλείται να επανεξετάζει τακτικά τη χρήση, την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των μέτρων στήριξης και να είναι έτοιμη να τα προσαρμόζει ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Γερμανίας** συνάδει συνολικά με τη σύσταση που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα περισσότερα από τα μέτρα που καθορίζονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Γερμανίας στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα σε συνθήκες σημαντικής αβεβαιότητας. Η Γερμανία καλείται να επανεξετάζει τακτικά τη χρήση, την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των μέτρων στήριξης και να είναι έτοιμη να τα προσαρμόζει ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Ελλάδας** συνάδει συνολικά με τη σύσταση που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα περισσότερα από τα μέτρα που καθορίζονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Ελλάδας στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα σε συνθήκες σημαντικής αβεβαιότητας. Δεδομένου του επιπέδου του δημόσιου χρέους της Ελλάδας πριν από την έξαρση της πανδημίας COVID-19, είναι σημαντικό να διασφαλίσει η Ελλάδα ότι, κατά τη λήψη υποστηρικτικών δημοσιονομικών μέτρων, διατηρείται η δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα. Η Ελλάδα καλείται να επανεξετάζει τακτικά τη χρήση, την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των μέτρων στήριξης και να είναι έτοιμη να τα προσαρμόζει ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Ιρλανδίας** συνάδει συνολικά με τη σύσταση που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα περισσότερα από τα μέτρα που καθορίζονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Ιρλανδίας στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα σε συνθήκες σημαντικής αβεβαιότητας. Η Ιρλανδία καλείται να επανεξετάζει τακτικά τη χρήση, την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των μέτρων στήριξης και να είναι έτοιμη να τα προσαρμόζει ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Ιταλίας** συνάδει συνολικά με τη σύσταση που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα περισσότερα από τα μέτρα που καθορίζονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Ιταλίας στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα σε συνθήκες σημαντικής αβεβαιότητας. Ωστόσο, ορισμένα μέτρα δεν φαίνεται να είναι προσωρινά ή να συνδυάζονται με αντισταθμιστικά μέτρα. Δεδομένου του επιπέδου του δημόσιου χρέους της Ιταλίας και των υψηλών της προκλήσεων βιωσιμότητας μεσοπρόθεσμα, πριν από την έξαρση της πανδημίας COVID-19, είναι σημαντικό να διασφαλίσει η Ιταλία ότι, κατά τη λήψη υποστηρικτικών δημοσιονομικών μέτρων, διατηρείται η δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα. Η Ιταλία καλείται να επανεξετάζει τακτικά τη χρήση, την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των μέτρων στήριξης και να είναι έτοιμη να τα προσαρμόζει ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Λετονίας** συνάδει συνολικά με τη σύσταση που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα

περισσότερα από τα μέτρα που καθορίζονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Λετονίας στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα σε συνθήκες σημαντικής αβεβαιότητας. Η Λετονία καλείται να επανεξετάζει τακτικά τη χρήση, την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των μέτρων στήριξης και να είναι έτοιμη να τα προσαρμόζει ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος του **Λουξεμβούργου** συνάδει συνολικά με τη σύσταση που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα περισσότερα από τα μέτρα που καθορίζονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος του Λουξεμβούργου στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα σε συνθήκες σημαντικής αβεβαιότητας. Το Λουξεμβούργο καλείται να επανεξετάζει τακτικά τη χρήση, την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των μέτρων στήριξης και να είναι έτοιμο να τα προσαρμόζει ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Λιθουανίας** συνάδει συνολικά με τη σύσταση που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα περισσότερα από τα μέτρα που καθορίζονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Λιθουανίας στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα σε συνθήκες σημαντικής αβεβαιότητας. Ωστόσο, ορισμένα μέτρα δεν φαίνεται να είναι προσωρινά ή να συνδυάζονται με αντισταθμιστικά μέτρα. Η Λιθουανία καλείται να επανεξετάζει τακτικά τη χρήση, την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των μέτρων στήριξης και να είναι έτοιμη να τα προσαρμόζει ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες. Οι αρχές καλούνται να υποβάλουν στην Επιτροπή και στην Ευρωομάδα επικαιροποιημένο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος, μόλις αναλάβει καθήκοντα η νέα κυβέρνηση και, κατά κανόνα, τουλάχιστον έναν μήνα πριν από την προβλεπόμενη έγκριση του νομοσχεδίου για τον προϋπολογισμό από το εθνικό κοινοβούλιο.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Μάλτας** συνάδει συνολικά με τη σύσταση που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα περισσότερα από τα μέτρα που καθορίζονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Μάλτας στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα σε συνθήκες σημαντικής αβεβαιότητας. Η Μάλτα καλείται να επανεξετάζει τακτικά τη χρήση, την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των μέτρων στήριξης και να είναι έτοιμη να τα προσαρμόζει ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος των **Κάτω Χωρών** συνάδει συνολικά με τη σύσταση που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα περισσότερα από τα μέτρα του σχεδίου δημοσιονομικού προγράμματος των Κάτω Χωρών στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα σε συνθήκες σημαντικής αβεβαιότητας. Οι Κάτω Χώρες καλούνται να επανεξετάζουν τακτικά τη χρήση, την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των μέτρων στήριξης και να είναι έτοιμες να τα προσαρμόζουν ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Πορτογαλίας** συνάδει συνολικά με τη σύσταση που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα περισσότερα από τα μέτρα που καθορίζονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Πορτογαλίας στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα σε συνθήκες σημαντικής αβεβαιότητας. Δεδομένου του επιπέδου του δημόσιου χρέους της Πορτογαλίας και των υψηλών της προκλήσεων βιωσιμότητας μεσοπρόθεσμα, πριν από την έξαρση της πανδημίας COVID-19, είναι σημαντικό να διασφαλίσει η Πορτογαλία ότι, κατά τη λήψη υποστηρικτικών δημοσιονομικών μέτρων, διατηρείται η δημοσιονομική βιωσιμότητα

μεσοπρόθεσμα. Η Πορτογαλία καλείται να επανεξετάζει τακτικά τη χρήση, την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των μέτρων στήριξης και να είναι έτοιμη να τα προσαρμόζει ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Σλοβακίας** συνάδει συνολικά με τη σύσταση που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα περισσότερα από τα μέτρα που καθορίζονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Σλοβακίας στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα σε συνθήκες σημαντικής αβεβαιότητας. Ωστόσο, ορισμένα μέτρα δεν φαίνεται να είναι προσωρινά ή να συνδυάζονται με αντισταθμιστικά μέτρα. Η Σλοβακία καλείται να επανεξετάζει τακτικά τη χρήση, την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των μέτρων στήριξης και να είναι έτοιμη να τα προσαρμόζει ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Σλοβενίας** συνάδει συνολικά με τη σύσταση που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα περισσότερα από τα μέτρα που καθορίζονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Σλοβενίας στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα σε συνθήκες σημαντικής αβεβαιότητας. Η Σλοβενία καλείται να επανεξετάζει τακτικά τη χρήση, την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των μέτρων στήριξης και να είναι έτοιμη να τα προσαρμόζει ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Ισπανίας** συνάδει συνολικά με τη σύσταση που εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2020. Τα περισσότερα από τα μέτρα που καθορίζονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Ισπανίας στηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα σε συνθήκες σημαντικής αβεβαιότητας. Δεδομένου του επιπέδου του δημόσιου χρέους της Ισπανίας και των υψηλών της προκλήσεων βιωσιμότητας μεσοπρόθεσμα, πριν από την έξαρση της πανδημίας COVID-19, είναι σημαντικό να διασφαλίσει η Ισπανία ότι, κατά τη λήψη υποστηρικτικών δημοσιονομικών μέτρων, διατηρείται η δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα. Η Ισπανία καλείται να επανεξετάζει τακτικά τη χρήση, την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των μέτρων στήριξης και να είναι έτοιμη να τα προσαρμόζει ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: Η μεθοδολογία και οι παραδοχές στις οποίες στηρίζονται οι φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020

Σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 473/2013, «η μεθοδολογία και οι παραδοχές των πλέον πρόσφατων οικονομικών προβλέψεων των υπηρεσιών της Επιτροπής για κάθε κράτος μέλος, μεταξύ άλλων ο υπολογισμός του αντικτύπου των συνολικών δημοσιονομικών μέτρων στην οικονομική ανάπτυξη, επισυνάπτονται στη γενική εκτίμηση». Οι παραδοχές στις οποίες βασίζονται οι φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020, που εκπονούνται αυτοτελώς από το προσωπικό της Επιτροπής, επεξηγούνται στο ίδιο το έγγραφο προβλέψεων[13].

Τα δημοσιονομικά δεδομένα έως το 2019 βασίζονται σε στοιχεία που κοινοποιήθηκαν από τα κράτη μέλη στην Επιτροπή πριν από την 1η Οκτωβρίου 2020 και επικυρώθηκαν από την Eurostat στις 22 Οκτωβρίου 2020. Η Eurostat δεν προέβη σε τροποποιήσεις των στοιχείων που υποβλήθηκαν από τα κράτη μέλη κατά τη διάρκεια του γύρου υποβολής στοιχείων του φθινοπώρου 2020. Η Eurostat απέσυρε την προηγούμενη επιφύλαξή της σχετικά με την ποιότητα των στοιχείων που υπέβαλε η Δανία για το έτος 2019. Η επιφύλαξη αυτή αποτύπωνε την έλλειψη πληρότητας και τη μεγάλη στατιστική απόκλιση των στοιχείων που διαβίβασαν οι στατιστικές αρχές της Δανίας τον Μάρτιο του 2020. Έκτοτε, οι στατιστικές αρχές της Δανίας παρείχαν ένα πλήρες σύνολο δεδομένων και η απόκλιση μειώθηκε σημαντικά.

Όσον αφορά τις προβλέψεις, καταγράφηκαν μέτρα για τη στήριξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας σύμφωνα με την απόφαση της Eurostat της 15ης Ιουλίου 2009[14]. Με την επιφύλαξη διαφορετικής κοινοποίησης του οικείου κράτους μέλους, οι εισφορές κεφαλαίου που είναι επαρκώς γνωστές έχουν συμπεριληφθεί στις προβλέψεις ως χρηματοοικονομικές συναλλαγές, δηλαδή ως αύξηση του χρέους, αλλά όχι του ελλείμματος. Οι κρατικές εγγυήσεις για τραπεζικές υποχρεώσεις και καταθέσεις δεν περιλαμβάνονται ως δημόσιες δαπάνες, εκτός αν υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι έχουν καταπέσει τη στιγμή που είχαν οριστικοποιηθεί οι προβλέψεις. Ωστόσο, τα δάνεια που χορηγήθηκαν σε τράπεζες από την κυβέρνηση, ή από άλλες οντότητες που κατατάσσονται στον τομέα του δημοσίου, συνήθως προστίθενται στο δημόσιο χρέος.

Για το 2021, λαμβάνονται υπόψη οι προϋπολογισμοί που εγκρίθηκαν ή που υποβλήθηκαν στα εθνικά κοινοβούλια και όλα τα άλλα μέτρα που είναι επαρκώς γνωστά. Ειδικότερα, όλα τα στοιχεία που περιλαμβάνονταν στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων, που υποβλήθηκαν έως τα μέσα Οκτωβρίου, αποτυπώνονται στις φθινοπωρινές προβλέψεις. Για το 2022, η παραδοχή «αμετάβλητης πολιτικής» που χρησιμοποιήθηκε στις προβλέψεις συνεπάγεται την παρέκταση των τάσεων των εσόδων και των δαπανών, και τη συμπερίληψη των μέτρων που έχουν γίνει επαρκώς γνωστά.

Τα ευρωπαϊκά συγκεντρωτικά στοιχεία για το χρέος της γενικής κυβέρνησης στα έτη 2020-2022 που καλύπτονται από τις προβλέψεις δημοσιεύονται σε μη ενοποιημένη βάση (δηλαδή δεν διορθώθηκαν για τα διακυβερνητικά δάνεια). Για να εξασφαλίζεται η συνέπεια στις

[13] Μεθοδολογικές παραδοχές στις οποίες στηρίζονται οι φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020, διαθέσιμες στη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/autumn-2020-economic-forecast_en

[14] Διαθέσιμη στη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/2041337/FT-Eurostat-Decision-9-July-2009-3--final-.pdf/7d456336-f28b-43ae-a6b8-7a69d069695b

χρονολογικές σειρές, τα ιστορικά δεδομένα δημοσιεύονται επίσης στην ίδια βάση. Οι προβολές για το χρέος της γενικής κυβέρνησης για τα επιμέρους κράτη μέλη κατά την περίοδο 2020-2022 περιλαμβάνουν τις επιπτώσεις των εγγυήσεων στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας, τα διμερή δάνεια σε άλλα κράτη μέλη και τη συμμετοχή στο κεφάλαιο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας, όπως προγραμματίστηκε κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων[15].

Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020, τα δημοσιονομικά μέτρα που αναφέρθηκαν στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων για το 2021 είναι συνολικά επιβαρυντικά για το έλλειμμα (επίπτωση περίπου 1 % του ΑΕΠ). Τα μέτρα που συνεπάγονται αύξηση των δαπανών αναμένεται να ενισχύσουν την αρνητική επίπτωση. Συνολικά, η μηχανική επίπτωση στην αύξηση του ΑΕΠ βραχυπρόθεσμα αναμένεται να είναι θετική.

Η εκτίμηση αυτή πρέπει να ερμηνευθεί με σύνεση:

- Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 473/2013 αποσκοπεί στην αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των μέτρων που λαμβάνονται στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων. Τα μέτρα που έχουν ληφθεί και τεθεί σε ισχύ πριν από τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων δεν περιλαμβάνονται στην αξιολόγηση, ακόμη και αν μπορούν να έχουν πρόσθετο αντίκτυπο στις δημοσιονομικές προβολές για το 2021.
- Ο αντίκτυπος των αναφερόμενων μέτρων εκφράζεται με βάση σενάριο αμετάβλητων πολιτικών. Ο προσανατολισμός δημοσιονομικής πολιτικής αυτού του βασικού σεναρίου δεν είναι απαραίτητα ουδέτερος. Για παράδειγμα, η αυξητική τάση ορισμένων στοιχείων δαπανών θα μπορούσε να είναι υψηλότερη ή χαμηλότερη από τη δυνητική ανάπτυξη, ενδέχεται να υπάρξει πρόσθετος αντίκτυπος παλαιότερων μέτρων στο βασικό σενάριο ή μέτρα που είχαν ληφθεί προγενέστερα μπορεί να παύσουν να ισχύουν το 2021.

Οι δημοσιονομικές προβλέψεις ορισμένων κρατών μελών περιλαμβάνουν μέτρα που αναμένεται να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του NextGenerationEU / RRF. Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020, τα μέτρα αυτά είναι επιβαρυντικά για το έλλειμμα, αν και ενδέχεται τελικά να χρηματοδοτηθούν από τον RRF. Ως εκ τούτου, τα προβλεπόμενα ελλείμματα των εν λόγω κρατών μελών ενδέχεται να έχουν υπερεκτιμηθεί.

[15] Σύμφωνα με την απόφαση της Eurostat, της 27ης Ιανουαρίου 2011, σχετικά με τη στατιστική καταγραφή των ενεργειών που έχουν αναληφθεί από το ΕΤΧΣ, η οποία διατίθεται στον δικτυακό τόπο: http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/5034386/2-27012011-AP-EN.PDF.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: Ανάλυση της βιωσιμότητας του χρέους και ανάλυση ευαισθησίας

Στο παρόν παράρτημα παρουσιάζεται ανάλυση ευαισθησίας της πορείας του δημόσιου χρέους σε περίπτωση ενδεχόμενων μακροοικονομικών κλυδωνισμών, όπως απαιτείται βάσει του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 473/2013. Οι στοχαστικές προβολές του χρέους χρησιμοποιούνται για να αξιολογηθούν οι πιθανές επιπτώσεις στη δυναμική του δημόσιου χρέους, που προκύπτουν από τους κινδύνους για την αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ, τις εξελίξεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές, και τους δημοσιονομικούς κλυδωνισμούς που επηρεάζουν τη δημοσιονομική θέση των κυβερνήσεων. [16]

Οι στοχαστικές προβολές εξηγούν τη μακροοικονομική αβεβαιότητα όσον αφορά το «κεντρικό» σενάριο προβολών του χρέους κατά την περίοδο 2021-2025. Εξετάζονται δύο «κεντρικά» σενάρια χρέους:

- το σενάριο των φθινοπωρινών προβλέψεων της Επιτροπής του 2020, το οποίο περιλαμβάνει βασικές προβλέψεις έως το 2022[17]. Από το 2023 και έπειτα, θεωρείται γενικά ότι οι χώρες προσαρμόζουν σταδιακά το διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιό τους, ώστε να επανέλθουν στο επίπεδο που είχε προβλεφθεί για το έτος 2021 στις (προ της πανδημίας) φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019.
- το σενάριο των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων για το 2021, το οποίο περιλαμβάνει βασικές προβλέψεις έως το 2021. Από το 2022 και έπειτα, θεωρείται ότι οι χώρες προσαρμόζουν σταδιακά το διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιό τους, ώστε να επανέλθουν στο επίπεδο που είχε προβλεφθεί για το έτος 2021 στα (προ της πανδημίας) σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων για το 2020[18].

Εφαρμόζονται κλυδωνισμοί στις μακροοικονομικές συνθήκες που γίνονται δεκτές στο κεντρικό σενάριο, για να επιτευχθεί η κατανομή όσον αφορά τις πιθανές πορείες του χρέους (ο «κώνος» στα διαγράμματα σε σχήμα βεντάλιας που απεικονίζονται στο διάγραμμα ΙΙΙ.1). Ο κώνος αντιστοιχεί σε ευρεία σειρά πιθανών μακροοικονομικών συνθηκών με 2 000 περίπου προσομοιώσεις κλυδωνισμών όσον αφορά την ανάπτυξη, τα επιτόκια και το πρωτογενές ισοζύγιο. Το μέγεθος και η συσχέτιση αυτών των κλυδωνισμών αντικατοπτρίζουν την ιστορική αστάθεια των μεταβλητών αυτών και τις σχέσεις μεταξύ τους[19]. Ως εκ τούτου, τα διαγράμματα σε σχήμα βεντάλιας παρέχουν πιθανολογικά στοιχεία σχετικά με τη δυναμική του χρέους της ζώνης του ευρώ, λαμβάνοντας υπόψη την πιθανή εμφάνιση κλυδωνισμών στην ανάπτυξη, τα επιτόκια και το πρωτογενές ισοζύγιο, των οποίων το μέγεθος και η συσχέτιση αντανακλούν τις προηγούμενες εξελίξεις.

---

[16] Η μεθοδολογία για τις στοχαστικές προβολές του δημόσιου χρέους που χρησιμοποιείται εδώ παρουσιάζεται στο παράρτημα 7 του «Debt Sustainability Monitor 2019» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και στο Berti K. (2013), «Stochastic public debt projections using the historical variance-covariance matrix approach for EU countries», European Economy Economic Paper No. 480.

[17] Στις φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020 είναι ενσωματωμένα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής (που έχουν εγκριθεί και/ή τουλάχιστον εξαγγελθεί με αξιόπιστο τρόπο) και πληροφορίες έως τις 22 Οκτωβρίου 2020.

[18] Αυτό συνεπάγεται ότι το διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο της ζώνης του ευρώ θεωρείται ότι συγκλίνει από έλλειμμα 3,2 % του ΑΕΠ το 2021 σε 1,1 % του ΑΕΠ το 2025, σύμφωνα με το σενάριο του σχεδίου δημοσιονομικού προγράμματος, ενώ συγκλίνει από έλλειμμα 2,9 % το 2021 σε έλλειμμα 1,0 %, σύμφωνα με το σενάριο της Επιτροπής.

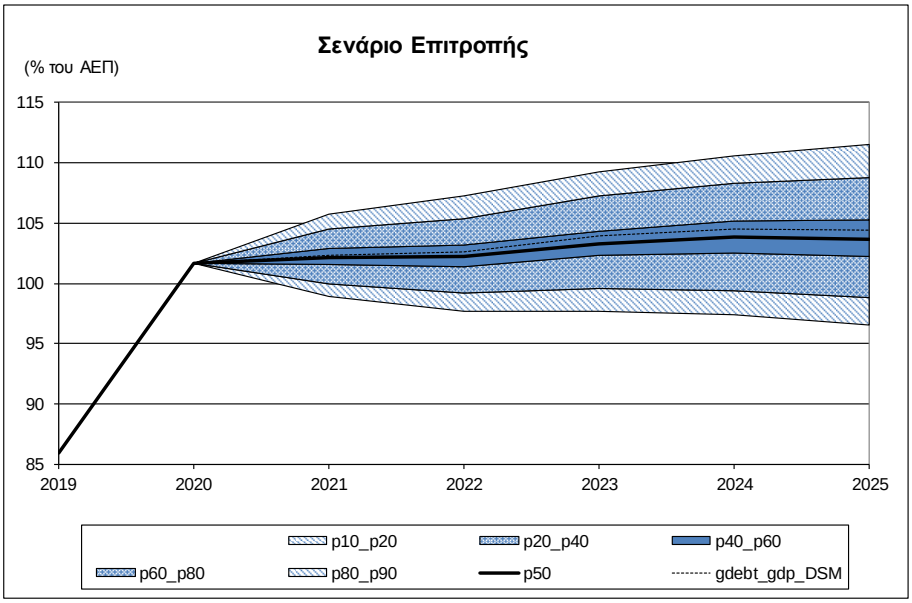
[19] Λαμβάνεται ως παραδοχή ότι οι κλυδωνισμοί ακολουθούν κοινή κανονική κατανομή.

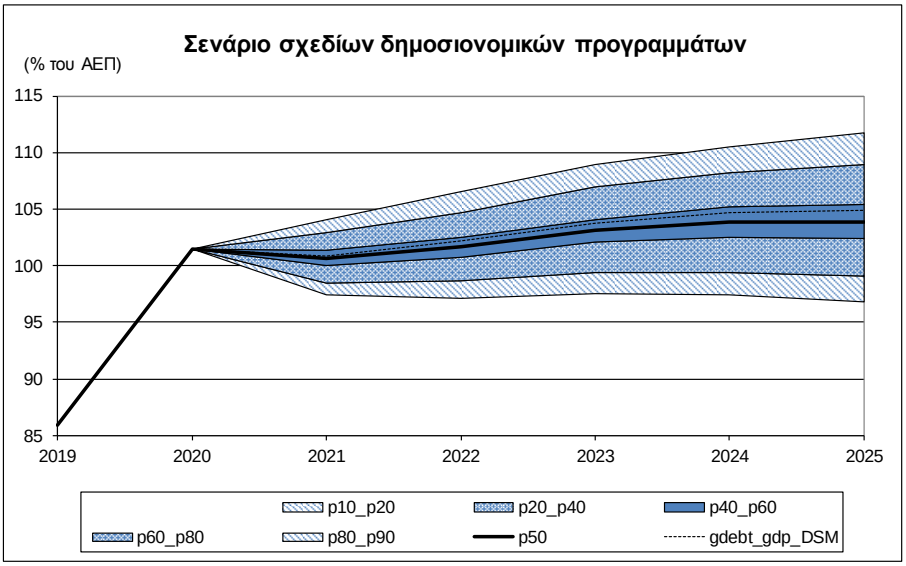
Κάθε διάγραμμα σε σχήμα βεντάλιας παρουσιάζει την προβαλλόμενη πορεία του χρέους σύμφωνα με το κεντρικό σενάριο ως διακεκομμένη γραμμή. Το διάμεσο αποτέλεσμα των προσομοιώσεων απεικονίζεται ως συνεχόμενη μαύρη γραμμή. Ο κώνος καλύπτει ποσοστό 80 % του συνόλου των πιθανών κατευθύνσεων του χρέους (το 20 % των λιγότερο πιθανών κλυδωνισμών δεν απεικονίζεται). Τα διαφορετικά σκιασμένα τμήματα μέσα στον κώνο αντιπροσωπεύουν διαφορετικά μέρη της συνολικής κατανομής των πιθανών κατευθύνσεων του χρέους.

Οι προσομοιώσεις δείχνουν ότι το 2021 ο δείκτης χρέους της ζώνης του ευρώ θα κυμαίνεται μεταξύ 99 % και 106 % του ΑΕΠ, με πιθανότητα 80 % βάσει του σεναρίου της Επιτροπής, και μεταξύ 97 % και 104 % του ΑΕΠ, βάσει του σεναρίου του σχεδίου δημοσιονομικού προγράμματος. Έως το 2025, η πιθανότητα να είναι υψηλότερος ο δείκτης χρέους από περίπου 104 % του ΑΕΠ είναι 50 % βάσει και των δύο σεναρίων.

Οι προβολές αυτές περιβάλλονται από πρόσθετους κινδύνους. Δεδομένου ότι το μέγεθος και η συσχέτιση των κλυδωνισμών αντικατοπτρίζει την ιστορική συμπεριφορά των μεταβλητών, η μεθοδολογία δεν ανιχνεύει την αβεβαιότητα σε πραγματικό χρόνο, ιδίως όσον αφορά την εκτίμηση του κενού παραγωγής. Τα κενά παραγωγής τείνουν να αναθεωρούνται προς τα κάτω, προς την κατεύθυνση δυνητικής παραγωγής χαμηλότερης σε σύγκριση με την παραδοχή σε πραγματικό χρόνο. Η αβεβαιότητα αυτή υποδηλώνει πρόσθετη πηγή κινδύνων για τις μελλοντικές πορείες του χρέους, η οποία δεν αντικατοπτρίζεται στην παρούσα ανάλυση. Μια άλλη πηγή αβεβαιότητας αφορά την ενεργοποίηση ενδεχόμενων υποχρεώσεων, καθώς τα διαγράμματα σε σχήμα βεντάλιας αποτυπώνουν μόνο τους κινδύνους που εκδηλώθηκαν στο παρελθόν μέσω της επιδείνωσης του πρωτογενούς ισοζυγίου.

Διάγραμμα ΙΙΙ.1: Διαγράμματα σε σχήμα βεντάλιας που προέρχονται από στοχαστικές προβολές του δημόσιου χρέους γύρω από το σενάριο προβλέψεων της Επιτροπής και το σενάριο προβλέψεων των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV: Πίνακες

Πίνακας IV.1: Αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ (%) σύμφωνα με τα προγράμματα σταθερότητας (ΠΣ), τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων (ΣΔΠ) και τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020 (COM)

	2020			2021		
Χώρα	ΠΣ	ΣΔΠ	COM	ΠΣ	ΣΔΠ	COM
BE	-8,0	-7,4	-8,4	8,6	6,5	4,1
DE	-6	-5,8	-5,6		4,4	3,5
EE	-8,0	-5,5	-4,6	8,0	4,5	3,4
IE	-10,5	-2,4	-2,3	6,0	1,7	2,9
EL	-4,7	-8,2	-9,0	5,1	7,5	5,0
ES	-9,2	-11,2	-12,4	6,8	9,8	5,4
FR	-8,0	-10,0	-9,4		8,0	5,8
IT	-8,0	-9,0	-9,9	4,7	6,0	4,1
CY	-7,0	-5,5	-6,2	6,0	4,5	3,7
LV	-7,0	-7,0	-5,6	1,0	5,1	4,9
LT	-7,3	-1,5	-2,2	6,6	3,3	3,0
LU	-6,0	-6,0	-4,5	7,0	7,0	3,9
MT	-5,4	-7,4	-7,3	3,9	5,0	3,0
NL	1,4	-5,0	-5,3	1,6	3,5	2,2
AT	-5,2	-6,8	-7,1	3,5	4,4	4,1
PT		-8,5	-9,3		5,4	5,4
SI	-8,1	-6,7	-7,1	3,5	5,1	5,1
SK	-7,2	-6,7	-7,5	6,8	5,5	4,7
FI	-5,5	-4,5	-4,3	1,3	2,6	2,9
EA	-6,7	-7,6	-7,8	5,7	5,9	4,2

Πίνακας IV.2: Ονομαστικό ισοζύγιο (% του ΑΕΠ) σύμφωνα με τα προγράμματα σταθερότητας (ΠΣ), τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων (ΣΔΠ) και τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020 (COM)

	2020			2021		
Χώρα	**ΠΣ**	**ΣΔΠ**	**COM**	**ΠΣ**	**ΣΔΠ**	**COM**
BE	-7,5	-10,3	-11,2		-6,0	-7,1
DE	-7 1/4	-6 ¼	-6,0		-4 ¼	-4,0
EE	-10,1	-6,6	-5,9	-3,8	-6,7	-5,9
IE	-7,4	-6,2	-6,8	-4,1	-5,7	-5,8
EL	-4,7	-8,6	-6,9	-0,2	-3,9	-6,3
ES	-10,3	-11,3	-12,2		-7,7	-9,6
FR	-9,0	-10,2	-10,5		-6,7	-8,3
IT	-7,1	-10,5	-10,8	-4,2	-7,0	-7,8
CY	-4,3	-4,5	-6,1	-0,4	-0,7	-2,3
LV	-9,4	-7,6	-7,4	-5,0	-3,9	-3,5
LT	-11,4	-8,8	-8,4	-3,9	-5,0	-6,0
LU	-8,5	-7,4	-5,1	-3,0	-2,7	-1,3
MT	-7,5	-9,4	-9,4	-3,6	-5,9	-6,3
NL	1,1	-7,2	-7,2	0,1	-5,5	-5,7
AT	-8,0	-9,5	-9,6	-1,9	-6,3	-6,4
PT		-7,3	-7,3		-4,3	-4,5
SI	-8,1	-8,6	-8,7		-6,6	-6,4
SK	-8,4	-9,7	-9,6	-4,9	-7,4	-7,9
FI	-7,2	-7,7	-7,6	-4,0	-5,0	-4,8
EA	-7,3	-8,6	-8,8	-3,5	-5,9	-6,4

Πίνακας IV.3: Δείκτης χρέους ως προς το ΑΕΠ (% του ΑΕΠ) σύμφωνα με τα προγράμματα σταθερότητας (ΠΣ), τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων (ΣΔΠ) και τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020 (COM)

	2020			2021		
Χώρα	**ΠΣ**	**ΣΔΠ**	**COM**	**ΠΣ**	**ΣΔΠ**	**COM**
BE	115,0	116,8	117,7		113,6	117,8
DE		71	71,2		70 1/4	70,1
EE	21,9	18,2	17,2	23,4	23,6	22,5
IE	69,1	62,6	63,1	68,4	66,6	66,0
EL	188,8	197,4	207,1	176,8	184,7	200,7
ES	115,5	118,8	120,3		117,4	122,0
FR	115,2	117,5	115,9		116,2	117,8
IT	151,8	158,0	159,6	147,5	155,6	159,5
CY	116,8	114,8	112,6	103,2	111,0	108,2
LV	51,7	47,3	47,5	52,2	46,0	45,9
LT	50,6	47,7	47,2	52,7	50,2	50,7
LU	28,7	27,4	25,4	29,6	29,4	27,3
MT	54,5	55,0	55,2	55,5	58,6	60,0
NL	46,3	59,1	60,0	45,2	61,1	63,5
AT	81,4	84,0	84,2	79,3	84,8	85,2
PT		134,8	135,1		130,9	130,3
SI	82,4	82,4	82,2		80,9	80,2
SK	61,3	62,2	63,4	62,0	65,0	65,7
FI	69,1	70,2	69,8	71,5	72,8	71,8
EA	100,2	101,5	101,7	97,4	100,9	102,3